

พระชนรังคเทชะ ยกเจ้าศบบรรจุบกน ถ้าชาเห็นจะเสียห้องที่แก่เจ้า
เดียงจันทร์ ข้าพเจ้ากรุณาการบลงมาให้ทราบ ณ วันศุกร์เดือน ๕ แรม^๔
๑๑ ค่ ๙ ช.ม.๙๐๗๕๗

ข้าพเจ้าขุนโอยู่ เมืองนครราชสีมา ให้การว่า ณ วันเดือน ๓
แรม ๕ ค่ เจ้าราชวงศ์ดังมาตงอยู่หุงเตือ แล้วเข้าไปเบิกข้าวใน
เมืองนครราชสีมา คน ๓๕๐๐ คน ณ วันเดือน ๓ แรม ๖ ค่ เพด้า
เข้า ยกจากหะเตือดองมาทางคงพญาไฟ ครั้น ณ วันเดือน ๓ แรม^๕
๗ ค่ เจ้าอนุเวียงจันทร์ยกดองมาทางค่ายอยู่ตราชะตะเต็งหัวดงออก
ประมาณคน ๗๐๐๐ เศษ พญายกกระบัตร หดงเมือง หดงนา
หดงสำราญ หดงนรา พากนออกไปหาเจ้าอนุเวียงจันทร์ แล้วเจ้า
เดียงจันทร์ว่าจะเข้ากับเราหรือไม่เข้า ถ้าไม่ยอมเข้าจะฆ่าเดียว พญา
ยกกระบัตร หดงเมือง หดงนา กรรมการกรีบว่าจะเข้าด้วยเจ้า
เดียงจันทร์ ณ วันเดือน ๓ แรม ๑๑ ค่ ให้กองกรัวขอจากเมือง
ให้สันเชิง ถ้าผู้ใดขอขึ้นอยู่จะฆ่าเดียว แต่วอนุให้ตัวประมาณ ๗๐๐
คน กำกับเข้าไปกวาดกรือกับพญายกกระบัตรกรรมการ ครั้น ณ วัน
เดือน ๓ แรม ๑๑ ค่ ข้าพเจ้าพากรัวขอจากเมืองมาตงอยู่บ้าน
หมื่นไวย แล้วเดือนมาตงอยู่บ้านปราสาทแขวงเมืองพิมาย ทางไกด
เมืองครราชสีมาวันหนึ่ง เป็นครัวขายตกราปประมาณ ๕๐๐๐ ราย
หอยิงให้ญี่ปุ่นประมาณหมื่นเศษ ณ วันเดือน ๕ แรม ๕ ค่ พญา

ปตั้นมาแค่บ้านจังกันถึงบ้านป่าสาท พญาปดดับอกเข้าพเจ้าว่าเข้าไปหา
เก้าอนุฯ บอกว่า ครอบครัวไปเมื่อไหร่ว่ายังคนทรัศน์เด้อ ตามานไป
เกิด แล้วพญาปดตักให้หาพระพด พญาภกวรรณศร มากากม้านนั่ง
พญาภกวรรณศร พระนารงค์ศรีฯ หลงเมือง หลงนา หลงรา
ปดพิมาย ปรึกษาพร้อมกันว่าจะบวงครัวไว้แล้วจะมาตามเดียวจันทร์
ซึ่งกำกับกรัวปะรمان๘๐๐ เห็น แล้วเดือนกรัวมาขบบ้านสำริด แล้ว
ว่าแต่กำลังผู้ชาย ภัยนุยิกมาได้ซึ่งครอบครัวเรา ก็จะออกตู้รูบกับ
ตาให้สั่นผ่อง อยุณ วนเดือน ๔ แรม ๑ ค่ำ อนุให้ถาวรยกมา
ปะรمانพันเศษ ห้างกันปะรمان ๓๐—๔๐ เดือน จะเข้าชิงเอากรัว
พญาปดตกรรมการกับกรัวชาญศรีกรรํา ๔๐๐ ก็ยกออกตู้รูบกับดาว
ช้างาวยาปะรمان ๗๐๐—๔๐๐ ให้หอกตามเกรียงศรีกรรุช่อง
ดาว ครรน ณ วนเดือน ๔ แรม ๕ ค่ำ อนุให้สุกชิงารคุณ ๕๐๐
ยกอยกามถึงดำเนินไว้ พอเพด้าคำดาวก์หยุดทำต้นมาเพด้ารูกเข้ามา
กรนรุ่ง ณ วนเดือน ๔ แรม ๕ ค่ำเพด้าเช้าครู่ พญาปดต พญา
ภกวรรณศร กรรมการ ต่างคนต่างยิงบันกนละนต พอดกรัวก์เข้าพัน
แหง ช้างพะสุงพะเกรนรัฐหญิงในกรัว หนุนให้รังไถ่ดาวแตก ไน
พินหน้าสู่พวงกรัว ช้างมีพันทุบตัดเพด้าเช้ากันเพด้าม่าย ๕ โไมง
คนกระหงบ้านนว ดาวดายปะรمان ๗๐๐ คุณ ที่เหตุดายไม่เห็น
เข้าไปทางเนื้องกรราชต์มา หนี้ไปทางเมืองเดียวจันทร์ พญาปดต

พญาอกกรະบัตร กิริมการ บอกข้าพเจ้าว่า ถูกหิ้งสารลงจากน้ำ พอก
กรดเทงตาม ข้าพเจ้าได้เห็นແບນเครื่องทองดูดีประคำหง แต้วจับ
เม่นไก่ & กุน เมื่อรับกันอยู่นั้นพอกกรวตั้งตี้กันด้วยคาดพุงผ้าขาว
แหงคายกันหนัง พญาปดดกdam ดาวว่ามีนาทำใน ดาวว่าอนุให้ม้า
ฆ่ากรวัญขายเตี้ย แต้วจะกาวัดแต้ผู้หญิงไปเวียงจันทร์ พญาปดดกdam
กว่า กันอยู่ในค่ายอนุเท่าไร ดาวบอกว่าคนรักษาค่ายอยู่ประมาณ
๓๐๐๐ เศษ พญาปดดกdam ว่า อนจะกดบไปเมืองหรือ ๆ จะคิดรับ
พุงดอยไป ดาวบอกว่า อนไม่ไปเมืองเวียงจันทร์แต่ จะเอาเมืองโกราช
เป็นโลง แต้วพญาปดดกตั้งให้นายอิน บ่าข้าพเจ้า เอาดาว & กุนไป
ชาเตี้ย ครน ณ วันเดือน ๔ แรม ๑๐ ค่ำ อุปราชให้ดาว & กันถือ
หนังสือมาลงเจ้าเวียงจันทร์ มาทางบ้านสำริดทกรวชัย ทดสอบปดด
เมืองพิมายดับดาว & กันฆ่าเตี้ย โดยหงต่อในถุงยามดาว ในหังต่อ
อุปราชนวามากลงเจ้าเวียงจันทร์ว่า เกณฑ์ให้ช้าง ๑๕๐ ช้าง มา
รับกรวไปเมืองเวียงจันทร์ ครน ณ วันเดือน ๔ แรม ๑๑ ค่ำ ดาว
ช้างนำลงบ้านสำริด ๗๐ ช้าง คนช้างมาก็จะ ๒—๓ คนบัง
พอกกรวฆ่าสาวคาย ๗๐ คน ที่เหตุอยู่ดาว โดยหงหนึ่ไป ๓๐ เศษ
พอกกรวจับให้ช้าง ๖๐ ช้าง ณ วันเดือน ๔ แรม ๑๑ ค่ำ พญาปดด
พญาอกกรະบัตร กิริมการ จะเข้าต่ค่ายอนุ เกรงอุปราช บ้าต้า จะ
ยกมาต่กรว จึงยกกรวเข้าไปถึงบ้านเปดาะปดด ทางไกลเมืองโกราช

เจ้าหนี้ยัง ได้พูดปิดกรรมการว่า ทำหนังสือบอกให้ข้าพเจ้าถอด
มาทางตัวริค พบนายอยู่ นายชู บ่าวเจ้าพญาโกราช ข้าพเจ้าถามว่า
เจ้าพญาโกราชอยู่แห่งใด นายอยู่ นายชู บอกว่าอยู่บางระแวง มี
ถนนอยู่ ๑๐๐๐ ศรีนอยู่ ณ วันเดือน๔ แรม ๖ ค่ำ พญาไกรลงกรรม
เมืองชุมชน ยกทัพมา ๕๐๐๐ เหตุ รบกันกับเจ้าพญาโกราช ๆ เห็นจะ
ต้านทานไม่ได้ จึงยกไปถึงเมืองตัวยิทธิ์ แต่เจ้าพญาโกราชจะเอา
กรอบกร้าวไปฝ่าพญาชัยภูมิแล้วเมื่อบัดบองไว้ ได้ว่าเจ้าพญา
โกราชจังจะลงไป ณ กรุงเทพฯ นายอยู่ นายชู ว่า เจ้าพญาโกราช
ไม่กลับไปเมืองโกราชแล้ว ข้าพเจ้ามากดงบานมະเร็งทกระวีชุนพดอยู่ ณ
วันเดือน ๔ แรม ๑๓ ค่ำ ข้าพเจ้าพุดกับชุนพดตามในหนังสือบอก
พญาปัดดี ชุนพดจึงให้ชุนเก้าติงหาราช ชุนอาขาวกษา ไฟร์ ๓ กัน
ชามาถือหนังสือไปถึงพญาปัดดี พญาไกรจะบัวร์ กรรมการ ว่าจะยก
เจ้าตัวเจ้าเงยงจนทรัพวันไว ชุนพดจะไถยกบูรจับตัวเจ้าเงยงจนทรัพด้วยกัน
ชุนเก้าติงหาราช ชุนอาขาวกษา ถือหนังสือชุนไป ข้าพเจ้าตั้งมาแจ้ง
ราชการว่างค่ายหลง ณ วันเดือน ๔ ชัน ๒ ค่ำ บกุนพศก ศึกคำ
ให้การข้าพเจ้าแต่เท่านั้น.

คดีบอกใบเรียชากลที่ ๓ เล่ม ๑ จ.ส. ๑๙๘๕

วันพุธที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๑๙๘๕ ก้า บกุนพศก พญาไชยวัฒน์กษิรา
กรุงเก่าบอกลงมาว่า พระเด่นพิพิชา เป็นผู้ช่วยราชการกรุงเก่า พา
นายรังษี มหาตเด็ก ซึ่งถือหนังตีอับออกพญาตมบุตรกับนายจารุณ
นำร่องไปผ้าตันเกด้า ฯ กรมพระราชวังบวร ฯ ณ ค่ายขอนข่วง กดบัน
ลงมาได้ความว่า ขุนพตให้หนังตีอับถือไปถังค่ายเดียวจันทร์ว่า อายุเกือะ
มาหดงเชื่อรองจากครัวโกราชอยู่ พวกเมืองเรียงใหม่เข้ายกไปภาคครัว
เมืองเดียวจันทร์ไปสันแต้ว ทัพเมืองเดียวจันทร์คนกัน เดิกกดบไปจาก
โกราชแต่ ณ วันเดือน ๔ แรม ๑๕ ค่ำ แฉ ทงข้าวของรังษีมากเสีย
เม็นอนมาก กำหนดตันเกด้า ฯ กรมพระราชวังบวรถ้านมังคล จะได้
ยกจากขอนข่วงขึ้นไปเมืองโกราช ณ วันเดือน ๕ ชัน ๕ ก้าเป็นเนนแต้ว

ณ วันศุกร์เดือน ๕ ชัน ๑๐ ก้าบกุนพศก หลวงศรีหัสเกรช ถือ
หนังตีอับเจ้าพญาพระคลัง ถึงด้วยนายเกษ ทนายเจ้าพยานกร
ราชตีนما กับหนังตีอับเจ้าพญาโกราช เกรนหาดไทย ๒ พญาราชนิกุศ ๑
(รวม) ๓ หนังตีอับพญาปดตัดเกิงเจ้าพญาโกราช ๑ ครัวพระราชนิกุศ
เจ้าพญาโกราชทำปดตม ๑ หนังตีอับปูราช ราชวงศ์ ตุกขิตาร มีไป
ถึงกัน ๑ หนังตีอับพญาไกร เมืองชุมนับ ถึงเมืองเดียวจันทร์ ๑ หนังตีอับ

หตุณปดกเมืองศรีนทรายไปถึงเมืองสุวรรณภูมิ ๑ (รวม) ๑๔ ชั่วโมง
ลงกราณ เมืองบัคบอง เจ้าพญาพระครัง พญาบัวเรอภักดิ (รวม) ๒
กัมหนังต้อพญาบุ่นกงพระพิพิชาที่ ๑ (รวม) ๓ (รวมทั้งสิ้น) ๑๗
(ต่อ)

หนังต้อเจ้าพญาโกราชมาถึงพญาราชนกุต เวรมหาดไทย ตัวย
เจ้าพญาโกราชกอยลงมาอยู่ห้องปรือ ถ้าวเมืองเดียงจันทร์ ส่วนเช่นร
เมืองชุมชน ยกมาต้อมพญาพิมายໄกว้ เจ้าพญาโกราชที่ถูก ต่อ แยก
ช่าดาวยาส่วนยศัย ๔๐ คน แต้กอยามาต่องอยส่วนไวยจิต ช้าพเจ้าเด่ง
ให้ผู้ชื่อไปตั่นที่ห้องปรือ กดับมาเด้งความว่า กองทัพดาวกองทัพ
ส่วนพวงบัวคง ยกมาต่องอยห้องปรือ คน ๓๐๐ ยกติดตามเจ้า
พญาโกราชมา ครนจะดงอยที่ส่วนไวยจิต ก้าดังน้อย จึงกอยดงมาหา
กองทัพ ณ เมืองบราจัน

พญาปดดับอกมาถึงเจ้าพญาโกราชว่า ได้ยกกองไปจากค่ายเจ้า
เดียงจันทร์ไปตามครัว ทันครัว ณ บ้านคุณเจ้า ณ วันเดือน ๕ รวม
๓ ค่า พญาบัวจัดได้ประชุมครัว ณ บ้านปาราสาห ณ วันเดือน ๕
รวม ๕ ค่า พญายกกระเบื้อร หตุณเมือง หตุณปดกพิมาย มาหา
พญาปดด ณ บ้านปาราสาห พระณรงค์เคชะ หตุณดัง หตุณนา หตุณ
ปดกพิมาย ชุนอินทุ่ภา ก้ามันพันทนาอยบ้านทั้งปวงชุมนุมครัว ได้
เดอกศกรร ๕๐๐๐ ยกกอยมาต่องอย ณ ทุ่งบ้านคำวิ แล้วให้เข้า

ถาวรกองทัพชั่วคราวซ้ำเติม ๔๐ คน พญาปดี้ พญายกกระเบื้อร์ กรรมการ พร้อมกันเห็นกำลังพอจะตัดพ้อจะตัดหัวให้ได้ จึงคงน้อยลง บ้านทุ่งสำริด ล้านเจ้าพญาโกราชร์หนึ่งส่วนแต่ละ ให้เร่งยกไปทั้งกองทัพ กองทัพนี้ ให้ถึงบ้านสำริดโดยเร็ว จะได้เข้าตัดหัวเจ้าเดียวจันทร์

ตราพระราษฎร์เจ้าพญาโกราชทำปีตอมนัน มีใบถังเจ้าเมืองศรีสุรินทร์ เจ้าเมืองตั้งชัย เจ้าเมืองตั้งชัย ว่าถาวรเชวงตะวันออก ทางใต้ ทางเหนือ กับพญาไกร กิตกนฐ ให้พญาลังจะเป็นแม่ทัพใหญ่ ถูกกองทัพเมืองบ่าดองตัดหัวพญาไกร เจ้าพญาโกราช พญา รามกันแหง ยังคงยกกองทัพหดลงอยู่ แต่ให้เจ้าเมืองศรีสุรินทร์ เจ้า เมืองตั้งชัย กรรมการ พังบังคับนัญชาพญาลังจะแม่ทัพ แล้วให้พญา ลังจะเจ้าเมืองศรีสุรินทร์ เจ้าเมืองศรีสุรินทร์ กองการ ยกไปตัดหัวเมืองบ่าดอง ตัดหัวพญาไกรมาตั้งให้แตกยับเยินให้จังใจ

หนังสือพญาไกรเมืองชุมชนไปถึงอุปราชเมืองเดียวจันทร์ว่า ได้ยก ไปเม้าเจ้าเดียวจันทร์ ณ เมืองโกราช มากถึงบ้านเก่า พมนายแสง มหาดเต็ก เพี้ยเมืองแพน บอกว่า มีหนังสือรับสั่งเจ้าเดียวจันทร์ให้ไป ตามคำว่าเจ้าพญาโกราช พญาไกรก็ไปตามด้วย ไปถึงบ้านระตื่อเชวง เมืองศรีสุรินทร์ นายแสงบอกว่าไปถึงตะดุง ให้น้ายแสงพาไป หาทันเจ้า พญาโกราชไม่ เจ้าพญาโกราชให้ชุนภักดีเชญทราบสามฉบับ พญา ไกรได้ส่งให้พระศรีสุรินทร์ฉบับหนึ่ง เขายังให้เจ้าเดียวจันทร์ฉบับหนึ่ง

ได้มอบตัวหอดองศ์รีเด่นให้พญาแสงฟ้าไปหาเจ้าอยุธยาที่ พญาไกร กับพระองค์เพื่อน หลวงปด็อกเมืองศรีนทร์ คุ่มไพรพันเกษย์ไปตาม เจ้าพญาโกราช ณ วันเดือน ๕ ชันษา ๑๗ ค่ำ

หนังสืออุปราช ราชวงศ์ เมืองเวียงจันทร์นั้น มีไปถึงพญาไกร เมืองชุมชน ให้เด่งกนไปก้าวตัก อย่าให้เจ้าพญาโกราชเด็คตอกหน้า ไปได้

คำบอกในรัชกาลที่ ๓ เล่ม ๑๑ ค. จ.ศ. ๑๖๙๕

ถมุคไทยคำสั่นคินธ์อชาด

ครน ณ วันเดือน ๕ แรม ๑ ค่ำ เพย์ขามาคายมนตร์ให้ชุมนาถ ภักดีพาห้วงบุญจัน บุตรเจ้าเมืองเมฆราช มหาพญาราชตุภากดิ ณ เมืองพุทธะสิง แจ้งความว่า เจ้าโลงให้ราชวงศ์ หัวบุญจัน เจ้าฝ่าย คุ่มไพร ๗๐๐ คนอยู่รากษาเมืองศรีวรรณภูมิ แต่เจ้าบ้าสัก เจ้าโลง ทรงอยู่บ้านดั้นบ่อของคนประมาน ๕ พัน ๖ พัน เจ้าอุปราชทรงอยู่เมืองชุมชนเดีย พญาราชอุ่กวัวคันนายทพนายกองพวัณกันให้หัวบุญจัน ชันไปเช้ากชวนพอกพ้องไพรพดเข้ากองทัพ รื้นชันไปต่ำเจ้าอุปราช เจ้าบ้าสัก เจ้าโลง ฝ่ายเจ้าพญาโกราชมาເນັ້ນຫວະຂອງ ๑ กรามกวย

ນັ້ນຄົນຫຼຸດວ່າ ພູມາສັງຂະ ພູມາວິເຄຍກັດ໌ ພຣະຕຸຣິນທີ່ ມໍາທັນທຶນມາດື່
ເຈົ້າພູມາໄກຮາຊົມບັນຫົ່ງວ່າ ເຈົ້ານຸ່ວິເງິນຈັນທີ່ ເຈົ້ານຳລັກ ເມື່ອນົງ
ທົ່ວສົມເຕີ່ພຣະຫຼຸກເຈົ້າອຸ່ຫ້ວ່າ ຍກມາເພັນນັ້ນເມື່ອງກວາດກຣອບກຣວ້າໄປ^๔
ກຣອງນີ້ ພູມາສັງຂະ ພູມາວິເຄຍກັດ໌ ພຣະຕຸຣິນທີ່ ພາກຮອບກຣວ້າຫົ່ງໄປ^๕
ອຸ່ຫ້ ດັນ ເຊິ່ງເຂົາ ລາວບຽນຂາຍສົກຮຽນໄວ້ໄດ້ເນັ້ນຄົນເມື່ອງສັງຂະ ๑๓๐๐ ຄນ
ເມື່ອງຕຸຣິນທີ່ ๑๕๐๐ ຄນ ເຊົ້າກັນ ๗๘๐๐ ຄນ ຕຽບໄປດ້ວຍເກຣີອິງ
ສົດຄຣາວຸຊທ່ຽມໄວ້ຕ້ອຍເຈົ້າພູມາໄກຮາຊຍົ່ງ ດ້າເຈົ້າພູມາໄກຮາຊຍົກທັນໄປ^๖
ຖົ່ງເນື້ອໄດ້ ພູມາສັງຂະ ພູມາວິເຄຍກັດ໌ ພຣະຕຸຣິນທີ່ ຈະຍົກມຽບຈຸນທັນ
ເຈົ້າພູມາໄກຮາຊ່ານໍ້າທັນທຶນໄປດັ່ງພູມາສັງຂະ ພູມາວິເຄຍກັດ໌ ພຣະຕຸຣິນທີ່
ວ່າ ເຈົ້າພູມາໄກຮາຊເຂົ້າມາເນົາທຸດຕະອອງ ດັນ ເມື່ອງໄກຮາຊກ່ອນ ໃຫ້
ພູມາສັງຂະ ພູມາວິເຄຍກັດ໌ ພຣະຕຸຣິນທີ່ ຈັດແຈງໄພວ່ພດເຕີ່ມີຍາຫາວາ
ໃນເມື່ອງນຳຄົງໄວ້ໄທສັງນາກ ດ້າເຈົ້າພູມາໄກຮາຊຍົກທັນມາເນື້ອໄດ້
ໃຫ້ພູມາສັງຂະ ພູມາວິເຄຍກັດ໌ ພຣະຕຸຣິນທີ່ ຍກເຂົ້າມຽບຈຸນທັນເຈົ້າພູມາ
ໄກຮາຊໄປດ້ໆເນື້ອງນຳລັກ ແລ້ວຈະໄດ້ເດືອຍໄປດ້ໆເນື້ອງເວິ່ງຈັນທີ່ ເຈົ້າພູມາ
ໄກຮາຊໄດ້ນັ້ນກວ່າ ຮາຊກາຮາກທັນເມື່ອງຕາວເຂມຮຳຢ່າຍຕະວັນອອກນີ້ ດັງພຣະຮາຊ
ດໍາວີເຫັນວ່າ ຮາຊກາຮາກທັນເມື່ອງຕາວເຂມຮຳຢ່າຍຕະວັນອອກນີ້ ດັງຈະກົດນັ້ນ
ໄດ້ເນື້ອງເວົາຍູ່ ຈະຫັ້ງຄົດກຣະທຳດົ່ງ ๒ ຖາງ ທັພພູມາຮູ້ກວາງທີ່
ຍົກລົ້ນໄປເມື່ອງຖຸວະຮັນກຸນິມີເນື້ອງຈັນໄປແຕ່ທັພເຕີ່ວ່າ ຄຣັງຈະໃຫ້ເຈົ້າພູມາ
ໄກຮາຊນາເຂົ້າກະບວນທັນທຶນໄປດ້ໆເນື້ອງເວິ່ງຈັນທີ່ຄາມນອກດົງນາແຕ່ກ່ອນ

เจ้า เจ้าพญาโกราชได้มีหนังสือไปชักชวนเกตุยกด้อมพญาตั้งจะ พญา
วิเศษภักดี พระสุรินทร์ ให้ต่อรัมชัยสกර์ไว้เมื่อกำลังเด้อ ให้
พญารามคำแหง พญาจันดบุน พญาราชนิกุต พญาธงเมือง ชั้นไป
ช่วยพญาตั้งจะ พญาวิเศษภักดี พระสุรินทร์ กิตรราษการติดพันกันอยู่
เจ้าพญาโกราชก็ตั้งทัคทางฝ่ายเมืองเชมรบ่าดง พญาโกรสังกրามชั้น
เมืองรักษาเจ้าพญาโกราช เจ้าม้าตักช่าเตี้ยเด้อ จังทรงดักท้าให้พญา
ราชตุ่กวาดี เมื่อแม่ท้าให้ช่วยสำเร็จราชการทางเมืองตรา เมืองเชมรฝ่าย
ตะวันออก ชั้นไปกระทำทางเมืองตุ่ววรรณภูมิทางหนัง เจ้าพญาโกราช
กับพญารามคำแหง พระมหาสังกaran ยกกองไปคุ้มทัพเมืองสุรินทร์
เมืองตั้งจะ ทัพหนัง ให้พญาจันดบุน พญาราชนิกุต พญาธงเมือง
ทพหนัง ยกชนไปกระทำทางเมืองเชมรบ่าดง ไปบรรจบพญาราชตุ่กวา
ดี ระคอมตั้งเมืองม้าตักให้สำเร็จโดยเร็ว แต้วให้ชั้นไปบรรจบทัพ
หลัง ณ เมืองเดียงจันทร์ กำหนดเจ้าพญาโกราชจะได้ยกชนไป
วันเดือน ๖ ชั้น ๖ ค่ำ ๑๐ ฯ กำหนดทัพหลังจะได้กรานดวยมังกม
ดาเต็ดชาเคนเมืองโกราชแต่ ณ วันเดือน ๖ ชั้น ๑๐ ค่ำ ๑๐ หนังตื้อ
มา ณ วันอังคาร เดือน ๖ ชั้น ๖ ค่ำ มีกุนพศก

จดหมายเหตุ ร. ๓ เล่ม ๑ ช.ศ. ๑๙๕

หนึ่งสัปดาห์ในเจ้าพระยาพะระกัง เท่านานที่สูงใหญ่ ใน กรุงพระมหานคร
กรุงศรีอยุธยา มาถึง คงเดิบ ที่น้ำตกกรุงเกี้ยวน้ำ

ทั้วพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว ใน กรุงพระมหานครศรี
อยุธยา นั่นพระราชนิองค์ทรงมีพระราชบัญญัติตรัสิงหนาทคำารถให้เมือง
เกิดฯ ลั่นว่า อยู่ใน วันเดือน ๓ แรม ๗ ค่ำ บจชือรุ้สก ก เจ้าเมือง
เจียงจันทร์ เจ้าเมืองบ้านสักกิດการขับถือแผ่นดิน ยกไฟร์ฟดลงมา
ด้วยดงหัวเมืองรายทางว่า จะลงไปช่วยทำการลดลงพระเดชพระคุณ
พระบรมกุศลสมเด็จพระบรมราชินิพนธารามาด้วย ใน กรุงพระมหานครศรีอยุธยา
เจ้าเมืองกรรมการหงส์ปวงไม่มีความตั้งตัว หัวเมืองหงส์ปวงตามระยะทาง
ก้าวเดินมายังอาหาร ไฟฟร์ฟดเมืองเวียงจันทร์ เมืองบ้านสัก กินตามเกย
มาแต่ก่อน เจ้าเมืองเวียงจันทร์ เจ้าเมืองบ้านสัก เห็นว่าเจ้าเมือง
กรรมการไม่รู้ด้วย ได้ท่องทอกภาคเขากرومครัวหัวเมืองดาวเดือนอ้าย
ตามรายทางไป และเมืองชุมชนเจ้าเมืองกับหดลงยกกระบัตรผู้ห้อง
วิชากรบพุ่งกัน เจ้าพระยานครราชสีมา พระยาปัตติ กรรมการสูงใหญ่
ยกไฟร์ฟด ไปร่วงห้ามบ้านปวนจัดแจงเมืองชุมชนหา ได้อยู่กับบ้านเมือง ไม่
เจ้าเมืองเวียงจันทร์ กดลงมาถือมีของนกราชสีมา กวดเชากรอบครัว
ด้วยจากบ้านเรือน ฝ่ายเจ้าเมืองบ้านสักกิດกกรองทัพมาดังอยู่เมือง

ศรีราชกฤษ กษาดเจากรอบครัวหัวเมืองฝ่ายตะวันออกไป ตามเดิม
พระพุทธเจ้าอยู่หัวทรงทราบว่า เจ้าเมืองเวียงจันทร์ เจ้าเมืองบ่าตัก
คิกการใหญ่เมืองถือเป็นเด่น จึงโปรดให้ตนเกส้าฯ พระราชนิ
บวชฯ เสด็จยกกองทัพหดลงขึ้นไปปะบานปรม เจ้าเมืองเวียงจันทร์
เจ้าเมืองบ่าตัก พร้อมไปด้วยนายทพนาัยกองทัพเกตุหัวรัฐพดเมื่น
อันมาก ชนไปทางจุดแห่งกองทพหัวเมืองไทยฝ่ายเหนือฝ่ายตะวันตก
ตะวันออกและหัวเมืองจลาพุงคำ ให้ยกกองทพแยกกันไป ๔ ทางจะตัด
ทพเจ้าเมืองเวียงจันทร์ ทพพระยาราชสุภากล พระยาราชนกตยกัน
ไปตัดเมืองบ่าตักทางหนึ่ง กองทพหดลงพระราชนิบวชฯ เสด็จยกกอง
ไปเมืองนครราชสีมาจังหวัดทันไม่ เจ้าพระยานครราชสีมาอยู่นั้น เมือง
ชุม្រความว่าเจ้าเมืองเวียงจันทร์ยกมาตั้นเมืองนครราชสีมาจำนวนมาก
เอากรอบครัวไป เจ้าพระยานครราชสีมายกออกจากเมืองชุม្រ จึง
ให้พระยาปดดตเมืองนครราชสีมาเม่นแม่ทพหนานรับยกมาก่อน พระยา
ปดดตยกมาลงเมืองนครราชสีมากันกรอบครัวໄได้ เจ้าเมืองเวียงจันทร์
จัดกองทพให้ตั้งธารผับตรายกออกตั้งพระยาปดดตกับพวงครัว พระยา
ปดดตกับไฟร์พวงครัวต่อตัวรับพวง ตั้งธารแตกหน้าไป เจ้าเมือง
เวียงจันทร์ข่าวกองทพกรุงพระมหานครกรรขอข้ายายกันไปมาก เจ้า
เมืองเวียงจันทร์ฟ้าไฟร์พดดตอยหนานไปตั้งค่ายบนทอนของบัวลำภู ในเดือน
เมืองเวียงจันทร์แห่งหนึ่ง ที่ซอกเข้าซ่องเคุมทางฉะชัมไปเมืองเวียง
จันทร์แห่งหนึ่ง ให้อุปราชราชวงศ์เมืองเวียงจันทร์เมื่นแม่ทพคุณไฟร'

ตามรั้วมาต่าย ๒๐,๐๐๐ เกซ. กอยจะตู้รับของทพกรุงพระมหานคร
ศรีอยุธยา ถนนเกต้า ๑ พระราชนิเวศน์ ๑ เด็จชันไปถึงเมืองนคร
ราชสีมาเดอกรังจัต ให้เจ้ากรมหมื่นเรศโยวัชเม่นแม่พหน้าคุณนายทพ
นายกองรัพดยกชนไปทางบ้านถามหมอดทางฯ ไปเมืองเวียงจันทร์ กอง
ทพหลวงก์เต็ด้วยกหุนตามชันไป ฝ่ายเจ้าเมืองหลวงพระบางและหัว
เมืองถูกพุ่งคำ ๓๓ หัวเมือง ยกพลกองทพชนไปช่วยตเมืองเวียง
จันทร์เม่นหายทาง พอนกกองทพเจ้ากรมหมื่นเรศโยวัชเม่นพหน้า
ทศกัลป์ ๘ วันต่อไป ที่น้ำดี ท่าข้องแบบบ้านช้าง
ถาร กองทพเจ้ากรมหมื่นเรศโยวัช กองทพหัวเมืองถูกพุ่งคำยกเข้า
รัฐก็ถ่ายดาวเดกยันเย็นไปทง ๗ คำย อยู่ราชราชวงค์พ้าไพร
พดหนไปจากค่ายหนองบัวดี ค่ายด่านช้างถารัตน์ ไพรพดซังแตก
หนไปหาเข้าบ้านเมืองไม ไพรพดไนเมืองเวียงจันทร์แตกตันหน้ออก
จากเมืองกระชาตกระายไป เจ้าเมืองเวียงจันทร์พาครองครัวอยพง
บ้านเมืองเดีย ลงเรือหนต่องดงไปตามด่านช้าง แต่ ณ วันเดือน ๖
แรม ๗ คำ กองทพหลวงพระราชนิเวศน์ ๑ เด็จชันไปต่องดง ณ
เมืองเวียงจันทร์ ไพรพดเมืองแจ้งความว่า เจ้าเมืองเวียงจันทร์หนไป
ชันท่าศรีค้าไปอยู่เมืองมหาไชยกองแก้ว จังไปรคให้กองทพหนต่อง
ถูกพุ่งคำไมติดความเจ้าเมืองเวียงจันทร์ไป แต่กรอบครัวหัวเมือง
ถูกพุ่งชี้งเจ้าเมืองเวียงจันทร์กัวกไปน ไปรคให้กัดบกน้อย

บ้านเมืองความกุศลดำเนิน เมืองเดียวดันทั่วเมืองดาวหงส์ปวงก
เรียบร้อยเม่นเปรักด้วย ทัพหลวงพระราชนิมหารา ฯ ก็จะเต็จกอบดัง
มา ณ กรุงพระมหานครรื่อยขุยาในเดือน ๔ มีกุนพศก แต่ทาง
เมืองมาตั้งเร้าเมืองมาตั้งข้าวของทัพกรุงพระมหานครรื่อยขุยา
ขึ้นไป เจ้าเมืองมาตั้งถูกอย่างมากเมืองศรีราชาเมืองชัยในญี่ปุ่น
น แคนเมืองอุบด ให้เจ้าปานเจ้าสุวรรณนั่งเจ้าเมืองมาตั้งคุมกองทัพ
๑๕,๐๐๐ เศษมาตั้งค่ายรับอย่เดนเมืองโยต่อร พะยาราชตุภารต
แม่ทัพไทยให้กองทัพหน้ายกขึ้นไปท่ามายเจ้าสุวรรณ เจ้าปานนั่งเจ้า
เมืองมาตั้ง กองทัพเจ้าสุวรรณ เจ้าปานก์แทกหน้าไปลั่น พะยาราช
ตุภารตยกกองทัพขึ้นไปจัดค่ายเจ้าเมืองมาตั้ง ณ เมืองอุบด เจ้าเมือง
มาตั้งรู้ข่าวว่ากองทัพกรุงพระมหานครรื่อยขุยาตั้งค่ายหน้าไกด์แล้ว เห็น
จะทันกานต์รับไม่ได้ เจ้าเมืองมาตั้งยกหน้าไปจากเมืองอุบด กองทัพ
พะยาราชตุภารตยกความคิดพันไป ฝ่ายเจ้าเมืองอุบดราชธานีกับไฟร
พดเจ้าช่วยกองทัพพะยาราชตุภารตไถ่ฟันไฟร์พดในกองทัพเจ้าเมือง
มาตั้งแทกกระดักกระดาษ เจ้าเมืองมาตั้งจะเข้าเมืองหาดไม่ หนีร้าน
แม่น้ำของไปฟากตะวันออก กองทัพยกก้าวถักตัวไปเบนหมายทาง จัน
ได้เจ้าเมืองมาตั้ง อุปราษกนัญาดพนองบุตรกรรยาพาภพ้องเจ้าเมือง
มาตั้งต้น แต่กรอบกรัวหัวเมืองแห่งทั้งปวงซึ่งเจ้าเมืองมาตั้งกว่าคืนไปได้
บ้างนั้น พะยาราชตุภารตแม่ทัพฯ แจงเมืองมาตั้งแต่การอุบกรัวให้

กตัญญูไปอยู่บ้านเมืองตามเดิม เมืองบ้านท่า หัวเมืองดาวหงส์ปวงก์เรียบ
รัชย์บันปีกรกตือย์แล้ว แต่เจ้าเมืองเวียงจันทร์ เจ้าเมืองบ้านท่าคิด
ขึ้นการขับครองน้ำเพรพดัง๒ เมืองประมาณ ๔๐,๐๐๐—๕๐,๐๐๐
เท่านั้น เมืองเวียงจันทร์ เมืองบ้านท่า เป็นเมืองน้อยขนาดกรุงพระมหা
นครศรีอยุธยา พงพระเศษเศษานุภาพพระบรม โพธิ์ต้นภาร ได้ขอรับ
เป็นตุ้นดับเชื้อวงศ์ท่อนมา สมเด็จพระพุทธเจ้าอยุธยาทรงพระมหา^๑
กรุณา โปรดปรานทรงตั้นเคราะห์ทั้งบ้านบ้านชุมเดียงประกอบไปด้วย
เกียรติศักดิ์เป็นอันมาก เจ้าเมืองเวียงจันทร์ เจ้าเมืองบ้านท่ามีความ
กตัญญูกติถึงพระเศษพระคุณที่ชูบเดียงไม่ กตัญญูกติทรงศักดิ์หายมัก
ให้ญี่ปุ่นสูงหมายแต่ได้ถ่ายเดียว ครุนกของทัพกรุงพระมหานคร
ศรีอยุธยายกชนไป เจ้าเมืองเวียงจันทร์สรุบด้านทันน้ำได้กหงส์ตั้มบดี
พื้นสถานบ้านเมืองเสี้ยหดบหนี่ไป เจ้าเมืองเวียงจันทร์เป็นคนอนน้ำพาด
กิตการไม่ชอบคนเดียว จึงพาให้ไฟร์บ้านพดเมืองพดอยได้ความเดือด
ร้อนหาดปะโลยชนน์ดี และกรุงพระมหานครศรีอยุธยาบังกรุงเวียง
จันทร์มีน้ำทางพระราชวังในครัว มีการศักดิ์สิ่งครัวตุ้นทกชั้นประการ ได้ก์เกย
บออกด้าวถังกนทุกครัว สมเด็จพระพุทธเจ้าอยุธยาทรงโปรดให้บันกช้อ^๒
ความชอบมาให้ตั้มเด็จพระเจ้ากรุงเวียงคุณกราบ ซึ่งเจ้าเมืองเวียง
จันทร์เมื่อขึบกตือแผ่นดินแต้วหนี่ไปจากบ้านเมือง ดันเกด้า ๑ พระราชน
ดังบด ๑ ทรงฯดีแหงกองทัพหัวเมืองดาวพุงคำ ให้ยกไปติดตามนั้น
เจ้าเมืองเวียงจันทร์จะคงอยู่บดอยู่ที่เมืองมหาไชยกองแก้วหรือ ๗

หนึ่งต่อไปเข้าแคนช์แคนค่าแคนกรุงเกี้ยวนาม แต่บ้านเมืองได้ยังหา
ให้เจ้าวิถีความมาไม่ สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้มีตรา
ชนไปยังกองทัพหลวงพระราชธรรมนตร์ ให้กองทัพเร่งรับศึกตามด้วยเส้า
ตัวเจ้าเมืองเจียงจันทร์ให้จังได้ ถ้าแม้นเจ้าเมืองเจียงจันทร์จะตอบหนึ่
เช้าไปแหลมแฟงในเขตแคนกรุงเดียวนาม ก็ให้ห้ามปราบกองทัพรายไว
อย่างเพื่อส่วนเกินเข้าไปก่อน ด้วยกรุงเดียวนามกับกรุงพระมหานครครร
อยขยาเม่นทางพระราชนิเวศน์และในกรุงศรีอยุธยาเดือนตุลาคมปีเดียวมา
ช้านาน หาแม่ความรังเกียจตั้งหนึ่งตั้งได้ไม่ ก็ว่าแม่พนายกของไพร่พล
ทั้งปวงจะโกรธแค้นเจ้าเมืองเจียงจันทร์ตอกเท่าได้ ก็ต้องเห็นแก่ทาง
พระราชนิเวศน์ ณ กรุงใหญ่ให้หยุดยั้งกองทัพไว้ก่อน ให้แม่พ้น
หนังตือบออกตั้งต่อไปตามหัวเมืองรายทางให้ถึงกรุงเดียวนาม สมเด็จ
พระเจ้ากรุงเดียวนามทราบความแล้วจะมาเห็นอะไรกับเจ้าเมืองเจียง
จันทร์คนเด่นคนหาดห้าวตั้งยกศัลย์กดัญญามได้ ให้แม่พนายกของรายหั้ง
หนังตือรับตั้งสมเด็จพระเจ้ากรุงเดียวนามแล้วให้มอกซ้อความลงไป ณ
กรุงฯ สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวจะแต่งทกดั่นพระราษฎร์น้อยอย่าง
กรุงเดียวนาม ถ้าอยู่ใบแร้งกวางในหนังตือนั้นแล้วให้ห้องเติมเห็นกับ
ทางพระราชนิเวศน์และในกรุงฯ นำข้อความขึ้นกราบบุคคลสมเด็จพระเจ้า
กรุงเดียวนามให้ทราบ

หนังตือมา ณ วันเสาร์ เดือน ๔ แรม ๑๓ ค่ำ ๙ นิคุนพศ.

ในบกเมืองนครราชสีมา
เรื่องขอให้ทรงพระกุศลนิชเป็นบกรະบัตร

คัดจากกระดาษเดต้า วันที่ ๓ ๙.๙. ๑๙๖๙ เลขที่ ๖๒

หนังสือเจ้าพระยานำแบบแหงกรานรวมภักดี อย้ายพิริยประการมหา,
เจ้าพญานครราชสีมา อวยพรนายังเจ้าคุณพระยาครัวพิพัฒ์ ด้วย
ชาพเจ้าทุกวนนาราภ จารุบราษฎร์ฉลองพระเครื่องพระคุณไป
มีแต่จะกรุโถรมถอยกำดังลงไปทุกวัน ราชการก็มีมาก มีแต่บุตร
จะให้ทำราชการฉลองพระเครื่องพระคุณและเจ้าคุณไปเมืองหนา ท
ยกกรรมตัวร่างอยู่ พระภักดินธนบุรีช้าพเจ้า เจ้าคุณเห็นกรอจะ
เป็นทัยกรະบัตรได้ ก็ให้เจ้าคุณไปรอดคดแจ่มมาไว้จะได้เม้นช้าได้เท่า
เจ้าคุณก่อไป ถ้าเห็นจะเม้นไม่ได้เต็วแต่เจ้าคุณจะโปรด ช้าพเจ้า
อยพรมมาให้ทราบ ณ วันพุธเดือน๔ แรม๑๗ ค่ำ บูมเมีย ฉลองกาฯ

ครารูปช้าน้อยประคำนนก

ในบกเจ้าพระยานครราชสีมา เรื่องบัญชกคงทัพเมือง
นครราชสีมา ยกไปเมืองพระตะบอง คัดจากสมุดไทยคำเส้น
ศินสอขาว จ.๙. ๑๒๐๒ เลขที่ ๓๕

วันศุกร์เดือน๑๒ ชั้น๑๗ ค่ำ บูมดุสุโขต ใจสัก เจ้าพระยานคร
ราชสีมา กรรมการบกหนังสือให้ชุมเทพคำรอด ถือดงมา เกมนาย

สำนัก ว่าพระยาปลัดคณะกรรมการ ได้ตัดให้พระยอกกระน้ำทราย พระมหาดไทย หดทองพรมดำริราฯ คุณของท้าวไฟร์ ๗๐๐๐ กก บึ้นคำบ
ศิตาหตุวง บึ้นคำบศิตาเชเดยศักดิ์ ๖๔๕ บอ ก กระตุน ๙๔๕๑๐ กระตุน
คินคำหนัก $\frac{๑๐}{๙๕/๑๑}$ ศิตาปากนก ๓๗๐ ปาก ไปฟังราชการ ณ

เมืองบุคบง แต่ ณ วัน ๗ ๐ ค่ำ กับได้ตัดให้ชุนธิโคนรงค์ ไปฟัง
ราชการทางเมืองนครเตี้ยมราบ ให้ชุนติงครามราว ไปฟังราชการทาง
เมืองครพนม หดทองราชพลไปฟังราชการเมืองบ่าก็อกศักดิ์ เมืองชุมน
ไป ณ วันเดือน ๑๙ ขึ้น ๓ ค่ำ กับบอกจำนำวนเดกเมืองนครราชตีมา
จำนำယ้ายดาย ๕๔๑ จำหน่ายเม็น เดกต่างเมือง ๔๖๖ รวมเบ็น^๔
๔๐๗ คงนกัว หน, บัว, ชรา, พิการ ๓๓๓ หดทองชุมหมื่น
กรรมการ ๒๘๓๔ ไฟร์ ๔๐๐๐ เม็น ๑๐๕๑๔ (รวมสองจำนำวน)
๒๙๗๖๗ (รวมทั้งหมด) ๓๖๗๕ กก

๘ วัน ๗ ๐ ค่ำ บุคชุด กอศักดิ์ เจ้าพระยาานครราชตีมา บุกหงส์ตือ^๕
ให้ชุนพรมดุก้า กรรมการเมืองตระบูรรักดองมาว่า

เจ้าพระยานครราชตีมา พระภักดินชีพ บุตรหาดาน พระพลกรรมการ
นายไฟร์ ๓๔๕๐, พระนรินทร์รับไว้รักษ์ พระนหมายรองค์ กองนอ ก
นายไฟร์ ๑๖๕ กก (รวมเบ็น) ๔๐๐๐ กก บึ้นหดก ๔๐ บอ ก
บึ้นคำบศิตา ๓๓๑ บอ ก (รวม) ๓๕๑ บอ ก กระตุนเหตุก ๙๐๐๐

กระตุน กระสุนคิบุก ๓๗๖๕๐ กระตุน ศิตาปากนก ๓๐๐๐ ปาก
ตินคำหนัก $\frac{1}{100}$ ชั้งกีก ๔๐ ร้าง ชั้งบรรทุก ๑๕๖ ชั้ง (รวม)
๑๕๖ ร้าง ม้า ๓๓๐ ม้า เกวียน ๑๐๐ เด้ม โภตากเกวียน ๙๐๐ ตัว
ไถกไปจากเมืองกรราชสีมา ณ วัน ๑๖ ก้า

เด็กซึ่งไม่ครบตามเกณฑ์ ให้พิจารณาปัด พระตตตต กรรมการ
เร่งเกณฑ์เด็กให้ดูดองต่างๆ คุณภาพไปครองหดัง

อยู่รักษาเมือง พะยาปัด พะตตตต หดองนา หดองสำราญ
หดองแพง ๕ คน

เร่องตอบรับทองคำสำวยเมืองบังคลังใช้บ

ก็จากฯ หมายเหตุรชกาดที่ ๓ ๙.๙. ๑๗๐๗

เดมที่ ๑๙๐ สมุดไทยคำ เส้นคินตอง

สารตรา เจ้าพระยาฯ ก้า ให้มานแก่พิจารณาปัดกรรมการผู้อัญ
รักษามืองกรราชสีมา ด้วยบอกลงไปว่า หดองปัดกรรมการเมือง
บังคลังโดย จัดให้หดองคำผู้อัญช่วยจำนวนบัญกุณเอกสารหนัก $\frac{๑๕}{๑๖}$ ตงไปต่อ
ณ กรุงเทพฯ แต้วหดองปัด หดองพิชัยฯ จางเจ้งความว่า คุณ

ท่องดูน้ำเงินเมืองตระบูร พบรหนจกับไฟร์ช้าส่วนห้อง ๔ คน ขอ
ไปร่วอนห้อง ณ เมืองบางตะพาน กดบลเข้ามา หม่นจงแจ้งความกับห้อง
ปตซว่า หม่นจงร่อนได้ห้องกำกัณหนังหนัก $\frac{1}{2}$ ก้อนหนึ่งหนัก $\frac{1}{3}$
(รอน) $\frac{1}{2}$ ห้องปตซึ่งເຫາห้องกำทรายหนัก $\frac{1}{2}$ แต่กห้องคำ
ก้อนดูมากหุดเกิดๆ ถวย ครันจะเอากัวห้มนจงผู้ร่อนได้ห้องก้อนใหญ่ลง
ไปณ กรุงเทพฯ หม่นจงบ่วยเป็นไข้ ได้ให้คนมชช ๔ คนอยู่พักษ์รากชา
แล้วให้รับกอบขันไปบ้านเมือง จังนำเข้าห้องซ้อมบอกเด็กห้องปตซ
ชานกราบมังคงกุศลพระกรุณาแล้ว ทรงพระกรุณาตรัสเห็นอกอภิเษกต้า ๑ สั่ง
ว่า หม่นจงอยู่ ณ เมืองบังคลา ใชยมีความอุดتاหรือหากเพียงขอไปร่วอน
ห้องเกิงเมืองบางตะพาน แต่ร่อนได้ห้องก้อนใหญ่หานีคบังจำพร่างไว
ใน พบรหนดูปตซผู้นายกເຫາห้องก้อนนามของกอด้า หงนหม่นจงมีความ
ชอบหนักหนา ครันให้หาหม่นจงดูไปเผาทุตตะของ ฯ หม่นจงหายมัว
กดบขันไปบ้านเมืองเสียหาได้สังไนไม่ แต่ห้องก้อนใหญ่หนัน ห้องปตซ
ผู้นายหม่นจง ก็ได้คิดເຫາห้องกำทรายหนัก $\frac{1}{2}$ ก้อนเบ็ดเตล็ด
ก้อนใหญ่ห้องหม่นจงส่งลงไปแทนที่ไฟร์เดมช คนละ $\frac{1}{2}$ แด้ว
จังไปรักเกต้า ฯ ให้พราราชทาน เมินตรา $\frac{1}{2}$ เสือแพรย์น ๑ ผ้า
ไห่มนุ่ง ๑ แพรชาวดห์ ๑ เป็นบำเหน็จรางวัลเติมให้แก่หม่นจงอีก

ให้มอบเงินตราเตือน ให้ห้องปตดคุณชุมนา ให้พระยาปตด กรรมการ
เรียกเอาเงินตรา เสื้อผ้า พราราชทานให้กับหมื่นจงให้ครบ อย่า
ให้เจ้าเมืองกรมการคิดทักษิณชั่งพระราชนิใช้แทนค่าห้องคำทราย
แทนของคำทรายกับเงินชั่งแตกหองก้อนใหญ่ส่งลงไปหนึ่งเมืองน้ำตกที่
เดียว ก้าหมื่นจงยังไม่หายสนใจ ก็ให้พระยาปตดกรรมการ จัดหมวด
แท่งกรมการพาหนะไปรักษาพายานาดหมื่นจงให้ภาระหายโดยเร็ว และ
พระองค์ทรงค่าอัครราชเจ้าเมืองบังคลาห์ให้เก็บแล้ว ยังหาได้ด้วย
ทั้งแต่เจ้าเมืองไม่ ให้ห้องปตดคำว่าราชการเมืองบังคลาห์เรียบง่าย
บัญชา กิจธุกุช่องราชวัง แต่ว่าก่อตัวเรียกตัวห้องไปพลา
ให้ห้องยกกระเบื้อง ห้องพิชัย กรรมการ ชุมหมื่น ไพร ข้า
ด้วยหอง พัฒนกับบัญชา ห้องปตด ผู้ว่าราชการเมืองแทชช่องร้อน^ล
ห้องราชการ ตามถูกากของประเพณีบ้าน ประเพณีเมืองต้นมาแท็กก้อน
อย่าให้มีความรังเกียจอยู่ริบบาก่อนแล้วกันให้เสียราชการไปแต่สิ่งใด
สิ่งหนึ่งได้ ก้าเดิงเทศกาดร่อนหอง ก็ให้ห้องปตด ผู้ว่าราชการ
จัดแขวงให้ห้องชุมหมื่นกุนไพรของกร่องแคดันถูก ให้ได้เนื่อง
หองก้อนใหญ่แทนของทรัพย์ส่งลงไปทูลเกล้าฯ ถวาย ให้ครบ
จำนวนเต็มอย่างนี้ ก้าผู้ไตรรอนให้หองก้อนใหญ่ก็ให้พากลังไป ณ
กรุงเทพฯ จะให้พระราชนิเงินตราเตือน ให้กับผู้ร่อนให้หองก้อนใหญ่
จำนวนเต็มกว่า แทนของคำจำนวนบัญชากองซึ่งส่งลงไปหนึ่ง ให้ให้เจ้า

พนักงานชั้นรับไว้ ให้ท้องก้อนร้อน ก้อน ๑ หน้า $\frac{4}{5}$ ให้ท้องเมือง

บางตะพาน ก้อน ๑ หน้า $\frac{1}{2}$ (รวม) $\frac{1}{2}$ ให้ท้องทราบร้อน ให้
ท้องหัวใจโกรธหน้า $\frac{1}{2}$ เข้ากัน $\frac{1}{2}$ รับไว้นัดวัน ทองขาดไม่ครบ

ตามบอก $\frac{1}{10}$ ยังหดวงปีตึกกรรมการชัยรับพระราชทานกระดาษเงิน

ทองตีต่างกัน ชาติ แบ่งหอน นามนหอน ชั้นไปบวงสรวงเทพารักษ์ ณ
บ่อร่องทอง ให้ให้เจ้าพนักงาน จัดกระดาษเงิน ๒๐ กระดาษทอง ๒๐
(รวม) ๔๐ แผ่น จัดตีต่างกันตึงตะ ๑๐ แผ่น จัดชาติ ๒ ห่อ จัด
นามนขาด ๑ แบ่งหอน ๑๐๐ เม็ด ให้หดวงปีตึกคุณชั้นมาท้ายเดือน
ธันวาคม ณ วัน ๒๙ ค่ำ บชชอดีโภศก

ร่างคราน ท่านเจ้ากรมหาดไทยฝ่ายเหนือ ท่านปิตายเชื้อ
ดูແດเด้ง ณ วัน ๒๙ ค่ำ เพาเดชา เจ้าคุณพระยาราชสุภาพคือว่าราชการ
อยู่ ณ ฯ ให้เขาร่างครานชานกรามเรียนจนดันขอความ แต่งตั้งว่า
ให้มีไปตามร่างนเดด เมื่อตั้งนน ชุนยมรนทร์ ชุนพรหม นงษ์ยุทธ
เมิกตามชั้นไปแต่กรุง ๑ หดวงปีตึก ชุนหมื่น ๑๘ มีนกับศิรา ๒ นาอก
ชื่อกะทะเหตุกมทุ ๒ ไม

คำให้การเรื่องท่าศรีกระดูกเสกน้านน์ให้รายชื่อนี้บม

ก้าวจากกาลมาอยู่ที่ร. ต. ๙.๓. ๑๖๐๗ เลขที่ ๑

วันที่ ๖ ก.ค. ๕๔ คำนี้ของทอกีก ท่านพระมหาตีก ท่านหดงกำแพง
ท่านพระศรียา ท่านพระชนนี ท่านหดงสำราญ ท่านหดงอัง ท่านหดง
แพงนั่งพร้อมกัน ณ ศาลาถาวร ให้ทำกราบทักทามนายกฯ ด้วยผู้มีชื่อลง
ไปกราบเรียนแต่ ๑ พน. ๑ ณ เมืองสุวิจิตว่าด้วยน้ำเตกกรุงเทพ
มหานคร ด้วยนามเดิมเมืองนครราชสีมา พกอาศัยอยู่ด้านตุ่นทุ่นบ่า
และด้วยอาภารามแสต้ ด้วยคงด้วยว่าเป็นผู้วิเศษ ในไตรเพทเจียวชัญใน
ห้องพระไตรดักขณญาณ งานว่ารายชื่อบ้านนิยมยินดีพากันไปขอ
นามที่บ้างขอตะกรุดพิสมรักษ์บ้าง หัวก้านนามที่แตะตะกรุดพิสมร
ให้แก่รายชื่ออย่างๆ ก็พากันพิศามขอตะกรุดพิสมรนามที่ ทั้ง
สิ้นคนซึ่พราหมณ์พากันหดุมหดงเดื่องดีดอนคืนที่ให้ช้างให้ม้าโกรธนา
อาหารตามแต่งไปด้วยหาทั้งบ้านทุกบ้านทุกตำบล และหัวกันด้วยว่าทั้งนี้เป็นผู้วิเศษ
ทั้งนี้ ให้รายชื่ออย่างเดิมขอพราหมณ์ดุณหงส์ติดตามเมื่อต้นศิริปี
เมื่อนหลายก่อน ๑ พน. ว่างไปรคเกต้า ๑ ผน.ให้ ท่านหดงกำแพง
ท่านหดงนรา ท่านพระศรียา ขันมาอาด้วงไปไก่กามເຫາກວາມຈົງ
กรุ๊กท่านหดงกำแพง หดงนรา พระศรียา อะเสาด้วงไปหาฯ พน. ๑

ตัวอย่างเช่นในปัจจุบัน ตัวก็คือห้องสมุดสำราญน์ราชภัฏราชวิถี
ให้คุณหอง ขอนามศึกษาครุพิสูตร ตัวก็ทำห้องนักศึกษาเป็น
ประการใด ให้ก็ให้การไปแต่ที่จริง

ในทันใดนั้น ได้ซักถามนายกอธารตามกราฟที่ นายกอธารให้การว่า
บิดาช้าฯ รื้อนายมี มารดาช้าฯ ซึ่งอาลงคุณ บิดาช้าฯ เป็นข้าอยู่ในที่ดู
กระหม่อมพระองค์น้อย กิริมุนอิศเรต์รังสรรค์ ด้วยช้าฯ เป็นพนายอยู่
ในพระไกรศรี บ้านเรือนช้าฯ อยู่ บ้านจะมีเจดีย์เมืองนนท์ กรุงช้าฯ
เกิงอุปถัมภ์ บิดามารดาช้าฯ เอาช้าฯ ไปบวชเป็นพระภิกษุอยู่ ณ วัด
ประดู่โรงธรรมเดิม พะพารชาลาแล้วช้าฯ กดับมาเรียนฝ่ายวิชลีตนานวัต
ศัฒนารายประมาน ๖ เดือน แล้วช้าฯ มาจำพรรษาอยู่ ณ วัดนาโก^๑
พวรรณหนึ่ง แล้วช้าฯ ไปเรียนฝ่ายวิชลีตนานวัต แก่เดิมเมืองเพชรบูรณ์^๒
พวรรณหนึ่ง ช้าฯ บวชเป็นพระภิกษุได้๑๘ พวรรณอยู่ ณ วัน ๙ ค่ำ บ
กุนเดอกศก ช้าฯ ถือขอมาจากพระภิกษุมาอยู่ ณ เวื่องพระไกรศรี ๓ จัง^๓
ใช้ให้ช้าากับนายกต้น ถือหงส์ต้อมนาตามถูกหงส์หดวงช้างหนานมาแต่^๔
กรุงเทพฯ ชาย ๑ หลบ (รวม) ๓ คน ช้าฯ กับนายกต้นพาภรรยาน
มาหยุดอยู่ ณ วัดถึงเนนคันหนัง ช้าฯ ลงสามผนังขอวัวพบปะ ชาย ๑ หลบ^๕
๒ (รวม) ๓ คน พากันหนามาช่างบังหรือ ผู้มีชื่อบอกช้าฯ ว่า หากพบ
ไม่ แล้วช้าฯ พวนายศรี นายนพรหม นายนายรื่นนายพรมว่าจะเข้า

มาเมืองกรุงราชต์ม้า ช้าๆ ก็มาถึงกับนายศรีนัยพรหม เดิมที่
วัดแห่งเดียวกันเดิม ช้าๆ พากันอาศัยนอนอยู่ในบ้านหงส์ ราชฎร
ชาวบ้านชาวเมืองรายหลวิงพาคนไปหาช้าฯ ประมาณ ๕๐ คน ผู้ซึ่ง
รายหลวิงพาคนขออาศัยครุฑ์ด้วย ช้าฯ ลง lokale กรุฑ์ให้ผู้ซึ่งเป็นหดายคน
แต่วันนั้นจะพาเข้าด้วยช้าฯ เข้ามาหาท่านพระยาปดัง ช้าฯ บอกกับผู้
ซึ่งเป็นเพดากเดินคน ช้าฯ ยังไม่ไป ท่องร้องเพด้าเรื่องจะไป ครน
รุ่งขัน...(ตน)...ก็เอาหนังศือไปวางท่อ...(ตน)...ท่านพระยาปดัง...(ตน)...
มาอาศัยอยู่ในวัดสำนักนี้บ่ายรุ่งแต่วันนั้นช้าฯ บอกกับผู้ซึ่งเป็นหดายคน
เมื่อันมาก แล้วช้าฯ ไปอยู่ในวัดพดบกันหงส์ ผู้ซึ่งเอาราดไปให้ช้าฯ กิน
แต่วันนั้นขอนามนั้น ขออาศัยครุฑ์ด้วย ช้าฯ ก็หานามนั้นต่ำ lokale กรุฑ์ให้ผู้
ซึ่งเป็นหดายคน แล้วช้าฯ พากันไปอยู่ในวัดไก่กันหงส์ ผู้ซึ่งรายหลวิง
ชาวบ้านประมาณ ๒๐ คน ขออาศัยชื่อนามนั้นด้วย ช้าฯ ก็ให้แก่ผู้ซึ่ง
แต่ว่าช้าฯ ก็พาคนไปอยู่ในวัดพนมวัน ที่นี่ไคร้ทชาจงเอ้าห์ม่ทำ
เพดานกันพระพุทธบาท แล้วช้าฯ นำวังราชฎรชาวบ้านให้มาทำบุญเดิยง
พระภิกษุสงฆ์ ราชฎรชาวบ้านก็มาทำบุญด้วยช้าฯ ผู้ซึ่งราชฎรชาวบ้าน
ไปนาหาดช้าฯ อายุประมาณ ๔๐ เศษ ผู้ซึ่งขอนามนั้นต่อ lokale กรุฑ์ด้วย ช้าฯ
ก็ทำให้ผู้ซึ่งอา GAM ช้าฯ ช้าฯ นำชื่อสืบไว้ช้าฯ ชื่อไรช้าฯ บอกผู้ซึ่ง
ช้าฯ อาเป็นช้าหดง ชานมาตามคนหดงซึ่งหนึ่งนาชัยหลวิง ๓ คน ผู้

ร้อยชาวบ้านได้พบปะบางครั้งใน ผู้ชื่อบอกว่า ฯ ว่าหาพบไม่ แต่ข้าฯ
นิมพ์พระภิกขุสั่งชี้คำแองธรรม พระภิกขุให้ทานธรรมๆบstad นา

มน์กับผู้ชื่อ ๖ คนยกไปคามข้าฯ ณ วัดพนมวัน นายมน์บอกข้าฯ ว่า
ท่านพระยาปตต์กับพระมหาดีไทย ให้หาศักดิ์เข้าไปช้ากับนายกต้น
นายศรี นาญพรหมกเข้ามาด้วยนายมน์ ฯ ชานานา ก่อน ข้าฯ หารู้ว่า
นายมน์ไปแห่งใดไม่ ข้าฯ จึงไปหาท่านพระยาปตต์ผู้ว่าราชการเมืองช้าฯ
เรียนถามท่านผู้ว่าราชการเมืองว่าให้หา ข้าฯ มาหรือ ท่านผู้ว่า
ราชการเมืองบอกข้าฯ ว่าม์ให้ใช้นายมน์ไปเอาตัว ข้าฯ มาไม่
ข้าฯ ก็ตามท่านผู้ว่าราชการเมือง นายอาทัยอยู่ ณ โนนศักดิ์กลางตีตี้
๒ คน ผู้ชื่อเยาวราชไปตั้งให้ ข้าฯ กิน แล้วผู้ชื่อขอค่าครุฑ์ขอ
นามนเดือนย ข้าฯ ก็ทำให้ผู้ชื่อ ชายหญิง พระภิกขุสั่งมาปีนา
หาตุ๊ ข้าฯ อายุประมาณ ๕๐ คน แล้ว ข้าฯ ขอym มาท่านพระยา
ปตต์ตัวหนึ่ง กับมานายช้างตัวหนึ่ง ขออภิไ按 ณ วัดพนมวัน แล้ว
ข้าฯ ขอym มาพาระคพน์ตัวหนึ่ง ท่านวัดพนมวันให้ ข้าฯ
ตัวหนึ่ง ข้าฯ จะขออภิไ按 เมื่อยชัยภูมิ ข้าฯ เห็นนายชุมช้างพลาย
จะออกไปเมื่อยชัยภูมิ ข้าฯ จึงขอเดินตัวข้าฯ ไปติดนายชุม ข้าฯ
กับนายชุมคนนี้ขอปิดช้างหยกคนอนอยู่กตางบ้านคนหนึ่ง รุ่งขันเพดา
ตะวันบ่ายถึงเมื่อยชัยภูมิ ก็พากันหยุดอาศัยอยู่กตางบ้านคนหนึ่ง
ราษฎร ผู้ชื่อช้างเมื่อยชัยภูมิ ๖ คน อายุมากกว่า ๙๐ ปี ช้าฯ

พากันน้ำท่วมอยู่ไร ข้าฯ บอกผู้มีชื่อว่า ข้าฯ มาตามกำหนดของหนาน
มาเดต่อกรุงเทพฯ ผู้มีชื่อตอน ข้าฯ ว่า นั่นหนังตือมาหรือ ข้าฯ ว่า มี
หนังตือมาด้วย ผู้มีชื่อจังกัดเจ้าสำเนาหนังตือ ข้าฯ ไปบอกแก่ผู้รักษา^{๔๙}
เมืองกรุงการ แต่ว่าผู้มีชื่อมาหา ข้าฯ ว่า ฉก ๔ คน ข้าฯ จึงถามผู้^{๕๐}
มีชื่อว่าเพียงอย่างข้อ ๓ คน ซึ่งหนามาบ้างหรือ ผู้มีชื่อบอก ข้าฯ
ว่าหาหานี่ไม่ แล้ว ข้าฯ กับนายกติน นายชน นายพรหม เส้นยันนี่
นายช้าง นายเพชร นายเดียง นายพวง พากันกดบมาถึงบ้านจวน พบ
นายทองอิน ๆ ก็มาด้วยข้าฯ แต่ว่านายชน นายเพชร พาเข้า
รังพดายกตันไปบ้านนายชน ข้าฯ กับนายกติน นายพรหม เส้นยัน
นี่ นายช้าง นายเดียง นายทองอิน ขามนายทองอินมาถึงบ้านหยาค่า^{๕๑}
บ้านมะรุ่ม ข้าฯ จึงขอเชื่อนำท่านอุดหนูค่าครัวแห่งราคาก ๒ คำสิง^{๕๒}
๒ บาท ท่านชรัววัดคงจะรุ่มให้มากๆ แต่ ข้าฯ ตอบหนัง ข้าฯ กับมา^{๕๓}
เข้าบ้านมาถึงวัดหนองบัว ข้าฯ จึงไปขอรับรังพดายต์ศักดิ์ของพระภักดี
หนองบัวชุมมาด้วย ข้าฯ กับพอกก์พากันยกมาหดอยู่ ณ บ้าน
หมนไวย ข้าฯ จึงบอกมาชั่งยืมท่านพระยาปดังไก่ เข้ามาลงท่านพระยา
ปดังไก่ แต่ว่าท่านหดอย่างกำแหงพบ ข้าฯ ท่านเรือนท่านพระยาปดัง
หดอยกำแหงบอก ข้าฯ ว่า ๗ พัน ๗ ให้หาด้วย ข้าฯ ออ กไปพยานมาต
๗ พัน ๗ ข้าฯ ก็รับว่าจะไป แล้วหดอยคำรัวก็มา ณ เรือนท่าน
พระยาปดัง หดอยคำรัวก็ว่ากัน ข้าฯ ว่า อย่างคนหดอยคำรัวก็ได

ที่เมืองชัยภูมิ จังหวัดเชียงใหม่ ไม่จึงกตัญญาก็แต่ หลวงสำราญังใช้ให้
บ่าวดับเยาตัว ข้าฯ มาคำว่า ณ พระองค์ทรงคำรณา ชั้น ข้าฯ จะได้
ยกศักดิ์ข้าฯ ข้าฯ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหนึ่งได้ เมื่อความตื้ด
ความจริง ข้าฯ แต่เห็น ถ้ามีศักดิ์คำ ข้าฯ ให้การไว้นี้ให้ไทย
คงหนัก

ใบบอกรเมืองครราษฎร์

เรื่องส่งห้องคำสั่ย

คดีอาชญากรรมเดา ราชกิจที่ ๓ ๙.๑. ๑๙๐๓ เดือน ก.พ.

ข้าพเจ้า พระยาธุริยะเดชราษฎร์ พะกันดุนศักดิ์การ บอกร
ปรนนบตมายังท่านอักษรพันนายเรอ ขอให้นำเรื่องเรียน แล้ว พน
หัวเจ้าท่านดูกลุน ณ ที่ได้ทราบ คดีท่านผู้รักษาเมือง ข้าพเจ้า
กรรมการเร่งรัดเจ้าเนื่องกรรมการ ต่อไปของ
ให้อาท่องส่วนยานวนนี้ และใช้ค้างเข้ามาซึ่งจะได้ส่งลงมาทุกเกต้า
ทุกกระหม่อมภายใน อยู่ ณ วันเดือนนี้ แรก ๓ ค่ำบัดตรีนึก พระ
มหาชนรังค หลวงพิทักษ์สุวรรณ หลวงศรีวัตศ์สุนพด ชุมเทพพุดภักด
กองพระมหาพิไยคชดักษณ์ หลวงเศษกรกันฐ์ กองนอกรเข้าห้องคำ
เรียนแจ้งแก่ท่านผู้รักษาเมือง ข้าพเจ้ากรรมการ ชั้นชั้นศุกร

ໄດ້ຫອງກຳດຳນວນບື້ອວຍໄທສັກ ກອງພະຣມຫາມນຽງທົ່ວອງກົມ້ນ ຖໍ່ແນ່ງຫຼັກ
໬ ນາທີ່ຕິ່ງ ກົມ້ນຫຼັງຫຼັກດຳເລື່ອງ ຕ ຕິ່ງ ອົດ້າຫຼັງຫຼັກມາທ ຕ ຕິ່ງ
ເພື່ອງ ເຊັກນ ຕ ດຳເລື່ອງ ຕ ຕິ່ງເພື່ອງ ກອງກຳທ່າຍຫຼັກຈັງເພື່ອງ ເຊົ້າ
ກັ້ນທອງກຳທ່ານຫຼັກ ຕ ດຳເລື່ອງມາທ ກອງນດວງພິທຸກໝູ້ວຽກຄົມທີ່
ກອງກຳທ່ານຫຼັກ ແລະ ດຳເລື່ອງ ເຊັກນຈັງ ດ ດຳເລື່ອງມາທ ນດວງເຂົ້າກົມ້ນ
ກອງກຳກອນໜ່າຍຫຼັກດຳນວນມາທ ກອງກຳທ່າຍຫຼັກ ໂຕ ດຳເລື່ອງ ຕ ນາທ
ເຊັກນທອງກຳທ່ານຫຼັກ ແລະ ດຳເລື່ອງ ກອງພະຣມຫາພິໄຊກຮັດກ່າຍນ໌ທອງກຳທ່ານຫຼັກ
ຈັງ ດ ດຳເລື່ອງ ດ ຕິ່ງ ເງິນໄຊ້ກ່າທອງເມື່ອເງິນຕຽາ ອອ ຈັງ ອ ດຳເລື່ອງ ຕ
ມາທ ທ່ານຜູ້ກ່າຍນ໌ມີອັນຫັດເຊັ່ນກ່າຍໃຫຍ້ກ່າຍກຳໄດ້ເອົາທອງກຳແດວເງິນຕຽາເຫຼົາ
ກົດັບືກຕຽາຮູປເສື່ອປະຈຳກວັງ ມອບໃຫ້ພະຣມຫານຽງກົມທອງກອງ
ພະຣມຫານຽງກົມ ນດວງພິທຸກໝູ້ວຽກຄົມທອງກົມ
ເງິນກ່າທອງກອງພະຣມຫາພິໄຊກຮັດກ່າຍນ໌ ນດວງເຂົ້າກົມ້ນ
ກອງນດວງເຂົ້າກົມ້ນຈົ່ງມາຫຼຸດເກົດຕ້າຫຼຸດກະວະໜ່ອມກວາຍ ແຕ່ກອງກຳ
ເມື່ອນັກງານໄຊຍ ເມື່ອນັກງານມີນັ້ນ ທ່ານຜູ້ກ່າຍນ໌ເມື່ອນັກງານເຈົ້າກ່າຍກຳຍັງ
ເງິນຕຽາຈະຕື່ອນມາຫຼຸດເກົດຕ້າຫຼຸດກະວະໜ່ອມກວາຍກວັງຫຼັງ
ໝາພເຈົ້າກ່າຍກຳຍັງ ເນັ້ນ ວິໄລ ດ ສະ ຊະ ປະ ພະ ບົດຸນກ່າຍຕົກ
ຕົກນິຕົກ

ใบบอกราชสมาน

เรื่องรำรูปหนึ่งคัวเดือดูกหูท้าส่วยทอง กองขุนปะนังเติร์สู

มอบให้เมืองนักชงไชย

ก็จากภาระค่ายเพด้า วันอาทิตย์ ๓ ต.ค. ๑๙๐๔ เดชะที่ ๑๗

(ต้นฉบับข้า) เกต้าไปรักกระหม่อมขันไป
 เด้งข้าพเจ้าภารกิจฉบับหนึ่งว่า ทดลองปดตคุณเอาทอง ... ถุ
 เอกกอก ราชโถก ๑๕ คำถึง เข้ากัน ๑๕ คำถึงตั้ง
 เพียง ๖ กดា เจ้าพนักงานชาวพระคองซั่งรับไว้ ให้ห้องคำจำนวนนัก
 เอกกอก ๗๕ เพียง ๖ กดា บชอก ๑๕ คำถึง ๓ นาท ๒ กดា เข้ากัน
 ๑๕ คำถึง ๓ นาท ๒ ตั้ง ห้องคำจำนวนนักชวตโภคกิจค้างอยู่ ๓
 ตั้งเพียง ข้าพเจ้าภารกิจเร่งให้ทดลองปดตภารกิจ
 คุณไฟร์ขอร่อนทองแท้กันฤทธิ ให้ได้เช่นนี้ ใจได้ใช้ชีวิต
 แต่ด้วยนักชวตคุณศักดิ์ให้ครบจำนวน กับว่าขุนปะนังเติร์สูลงภารกิจ ภารกิจ
 เมืองนักชงไชย ทำหางว่าจะคำนวนขุนหมื่นคัวเดือดยกน้ำ ให้กวนทุกพระ
 กรุณาฯ ขุนปะนังเติร์สูลงภารกิจเม่นนายกอง เตือนยิน ๒
 ท่านาย ๖ ตม ๒๐ เข้ากัน ๒๕ กน เข้ากัน ๑๙ กน ทำราชกิจอยู่
 เมืองนักชงไชยเข้านานแต้ว โปรดเกต้าไปรักกระหม่อมให้ยกเมือง
 นักชงไชยให้กำส่วยทอง ข้าพเจ้าธักเดาขุนหมื่นคัวเดือดหมาดๆ

ประเติร์ส ออกໄວ ໃຫ້ສອຍราชການ ຫ້າໃຫ້ທໍາສ່ວຍທອງໄມ່ ກຽນຈະນໍາ
ເຂົາ ກរາບຖຸດພະກຽນາ ຜ້າຍເຕື່ອວ ແດ່ມື້ອງ
ນັກງາງໄຊຍ ເມື່ອງຂັກນົມ ເມື່ອງຂັກນົມເມື່ອງກວຽກສິນາ ປຶ້ງໄປຮົດໃຫ້
ຢັກທໍາສ່ວຍທອງທຳກັນ ທຽງພະກຽນາໄປຮົດເກົດໄປປະກະຮ່າມ່ອນໄວແຕ່
ເຄີມໃຫ້ສ່ວຍເຫຼົາຕົວຂຸນໜົນ ແດ່ເດັກດູກໜົມທໍາສ່ວຍທອງໃຫ້ສົນຈຳນວນ
ນີ້ໃຫ້ຜູ້ໃຫ້ກົດອົນນີ້ຍົບນັງເຫຼົາເດັກຫົວເມື່ອງ ປຶ້ງທໍາສ່ວຍທອງໄວແຕ່ກົນໜົນ
ເບັນອັນຈາດ ຂ້າພເຈົ້າ ພະວະຈຳຄໍາວິນາແຕ່ກ່ອນແດວ ກ້າ
ທຽງກວານວ່າ ຂ້າພເຈົ້າເຫັນເຫຼົາຕົວຂຸນໜົນເຕັກໜົນວົດຂຸນປະເທິຣີໄປໄວ
ໃຫ້ສ່ວຍ ໃຫ້ສົນຈຳນວນ ຂ້າພເຈົ້າຈະກ້ອງພະວະຈຳຄໍາ
ດີເຕີຍນ ຈະກຽງອັດເກົດຂ້າພເຈົ້າເບັນອັນນຳກົດ ໃຫ້ຂ້າພເຈົ້າກຽມກາຮ່າງສ່ວຍ
ເຫຼົາຕົວຂຸນໜົນແຕ້ວເດັກດູກໜົມທໍາສ່ວຍທອງປະເທິຣີ ມອນໃຫ້ເຈົ້າເມື່ອງ
ກຽມກາຮ່າງນີ້ກ່ອງໃຊຍທໍາສ່ວຍທອງໃຫ້ສົນເຮັງ ຈະໄກນັດກອງທ່ວຍຈຸນ
ຄາມຈຳນວນຫົວເດັກນັດ ແລະ ສົດງ ດັບແຕ່ນຸ້ມູນກົນສົບໄປນັ້ນ

ຂ້າພເຈົ້າໄດ້ກວາມແດວ ຂ້າພເຈົ້າຈະໄດ້ຮັກເຫຼົາຂຸນໜົນຫົວເດັກສົກເນື້ອງ
ນັກງາງໄຊຍ ໄວ ໄວໃຫ້ສ່ວຍກາງງານນັ້ນຫັນໄກ້ ເດັກເນື້ອງນັກງາງໄຊຍແດວເດັກ
ກອງຂຸນປະເທິຣີ^๕ ເຄີມບີດ້າຂ້າພເຈົ້າຕາມເຕົ້າພະພຸກເຈົ້າອ່ຍ້ວ
ພະບຽນອັນກາງກົງຈຳກັດ ຍກສົນໄປຕົ່ນເນື້ອງເວິຍງຈັນທີ່ ມີດ້າຂ້າພເຈົ້າຕິດເພີຍ

^๕ ເຈົ້າພະຍານຄຣະສິນາ (ນິ້ນ) ໃນປລາຍສມັບຄຽງຂອນນີ້ ປຶ້ງໄດ້ຮັບພະວະຈຳ
ກວານຫະນຸມຳຊຸມຈຳພະຍານຄຣະສິນາ (ທອງອັນທີ່ ພຣະສິນາ) ເມື່ອນຸ້ມູ້ອະຮັນ

ฉบับพระราชบัญญัติไว้ร่วมพันเดช กgranสำเร็จราชการ
เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ โปรดเกต้าไปรักษาหมู่บ้านพะราชาทันเพี้ย
อุปราช ท้าวเพียร์บอร์ดให้มีความพำนément ให้เป็นนกกราชต์มา
บิดาข้าพเจ้า จึงให้เพียร์บอร์ดอุปราชพำนément บอร์ดไปคงรักษาก่าน กะ ไปร
โปรดเกต้าไปรักษาหมู่บ้านให้หดลงว่าตุ่นเหพุนไปตักเตกเมื่องนกกรา
ชต์มา บิดาข้าพเจ้าอาพอกเพียร์บอร์ดอุปราชมาตักไว้ในบิดาข้าพเจ้า บิดา
ข้าพเจ้าจึงบอกลงมากราบบังคมทูลพระกรุณานา ขอยกด่านกะ ไปรบดงชุม
เมื่องนกกราชไชย โปรดเกต้าไปรักษาหมู่บ้านให้เพียร์บอร์ดอุปราชเม็นท
พระยาองค์ราษฎร์มาเมื่องนกกราชไชย ทำราชการชุมแกเมื่องนกกรา
ชต์มา ครุณพระยาองค์ราษฎร์เงินแก่กรรณแต้ว โปรดเกต้าไปร
ักษาหมู่บ้านทุกกระนั้นตัวเบ็นทพะรยาองค์ราษฎร์ บุตรพระยา
องค์ราษฎร์เงินแก่กรรณเบ็นหดลงยกระนั้นตัว ทรงพระกรุณานไปร
เกต้าไปรักษาหมู่บ้าน ให้ข้าพเจ้ารักษาก่านเมื่องนกกราชต์มา ชุนแพง
เมื่องนกกราชไชยเข้ามาร้องแก่ข้าพเจ้าว่า ชุนแพงกับพระยาองค์ราษฎร์
หดลงปด็อกการหาซื้อบพอกันไม่ ไม่สมควรทำราชการอยู่ ในเมื่อง
นกกราชไชย ข้าพเจ้าจึงหาด้วยพระยาองค์ราษฎร์กกรรมการมาว่ากัน
พระยาองค์ราษฎร์กกรรมการว่าชุนแพงไม่สมควรทำราชการอยู่ ในเมื่อง
นกกราชไชยแต้ว ก็ให้ชุนแพงอยู่ทำราชการกับข้าพเจ้า ๆ จึงคงชุนแพง

เป็นห้องเพื่อการซึ่งความคุ้มสัมภาระกพากทำราชการอยู่ ณ เมืองนครราชสีมา แต่ ณ บ้านอักษรศักดิ์ (ฯ.ก. ๑๖๖ พ.ก. ๒๓๖๗) อยู่ ณ บ้านชัยศักดิ์ (ฯ.ก. ๑๖๖ พ.ก. ๒๓๖๘) พระยาไกรซึ่งกรรมเจ้าเมืองชุมชน หลังยกกระเบื้องเดินนั้น วิวัฒนพุ่งกัน โปรดเกต้าไปรักกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ายกออกไปห้ามปรมานจัดแหงเมืองชุมชนอยู่ภายหลังอนุเวียงจันทร์กอกบูรช์ ยกกองทัพเข้ามานักง่ายพัชร์ พระยาวงศ์คำราษฎร์กรรมการพาณิชไปรับอนุเช้ามามีเมืองนครราชสีมา แล้วพากองทัพถาวรเดี่ยงจันทร์ได้กวาดกรอบกรัวดูดเผาบ้านเมือง พากวยอบกรัวยกไปเมืองเดี่ยงจันทร์ เด็กพระราชค่าเนินชนไปเก็บเมืองนครราชสีมา ข้าพเจ้ากอดบ้านเดี่ยงชุมชน เข้าผ้าทุกด้วยชุดพระบาท มีพระราชบัลลังก์โปรดเกต้าไปรักกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ายกกองทัพแยกไปทางเมืองศักดิ์ ข้าพเจ้ายกไปเก็บเข้าพันนาเด่นเมืองไทรบูร พูดห้องเพชรภัมครวยเมืองบึงกงไเรย แตกหักหดลงมา ข้าพเจ้าให้กองทัพกันเอาตัวหดลงเพชรท้าวเพียกรอบกรัวไว้ ให้กรรมการคุ้มเอาตัวหดลงเพชรท้าวเพียกรอบกรัวเข้ามาย่างเมืองกาฬสินธุ์ ข้าพเจ้ายกกองทัพไปเก็บเมือง พระยาวงศ์คำราษฎร์แยกกองทัพหดลง ณ หัวยหดลง พากวยอบกรัวดักดองมาพนมกองทัพข้าพเจ้า ๆ ให้กันเอาตัวพระยาวงศ์คำราษฎร์กรรมการกรวยครัวเมืองบึงกงไเรยไว้ แล้วข้าพเจ้าไปผ้าทุกด้วยชุดพระบาท ณ เมืองเดี่ยงจันทร์ มีพระราชบัลลังก์

โปรดเกต้าไปรษณีย์ให้ข้าพเจ้านำเอกสารฉบับครั้งเมื่องบังคับใช้มาได้บ้านเมืองตามเดิม กรณามาถึงเมืองนครราชสีมา พระยาองค์อาทราษฎร์ ทรงยกกระนัตรเมื่องบังคับใช้ ทรงเพชรลงความเริงแก่กรรณ ข้าพเจ้าจึงให้ชุนจำเมืองว่าราชการเมื่องบังคับใช้ นายกินรีบุตรหดวงศ์เพชรลงกรรณ เป็นที่หดวงศ์ประเตรีสูงกรรณ ณ บ้านขาดไกศัก (จ.ศ. ๑๘๙ พ.ศ. ๒๕๗๓) โปรดเกต้าไปรษณีย์ให้ข้าพเจ้าขึ้นไปไว้ตำแหน่งราชการ ณ เมืองนครราชสีมาพนัชว ข้าพเจ้าจึงให้ชุนจำเมืองผู้ว่าหดวงศ์พระองค์อาทราษฎร์ลงมารับเอาโภหดวงศ์หดวงศ์ยกกระนัตรกรุงเก่า ได้โดยแต่ ๕๙๑ ตัวขึ้นไป ๘๔ คงเดยงปวนปวนอยู่ ณ เมืองบังคับใช้ ณ บ้านเกาะศรีนกอก (จ.ศ. ๑๘๓ พ.ศ. ๒๕๗๔) โปรดเกต้าไปรษณีย์ให้ข้าพเจ้าเป็นแม่กองตักเดกเมืองนครราชสีมา เมืองชุมกับเมืองนครราชสีมา ที่เป็นเดกเมืองบังคับใช้ยังตักเดกเมืองบังคับใช้ เดกของหดวงศ์ประเตรีสูงตักคงเมืองนครราชสีมา ณ บ้านรากานพศก (จ.ศ. ๑๘๕๕ พ.ศ. ๒๕๗๕) ตามต่อรัฐเพชรญูกัด ขึ้นไปตักเดกดูกหนาชุมเมืองนครราชสีมา เมืองชุมกับเมืองบังคับใช้ยังตักคงเมืองนครราชสีมา ที่เป็นเดกเมืองบังคับใช้ ชุนจำเมืองผู้ว่าหดวงศ์พระองค์อาทราษฎร์ นำตักเดกเมืองบังคับใช้ เดกของหดวงศ์ประเตรีสูงลงกรรณก์ตักคงเมืองนครราชสีมาໄว้ตามเดิม มีคราวโปรดเกต้าไปรษณีย์เมื่องบังคับใช้ ให้ยกเมืองบังคับใช้ออกเป็นส่วนร่องทองหดเดกตัก

กระหม่อมกวย ช้าพเจ้าให้ชั่วเวลาโภชั่งอบให้เดย়งไว้ให้ครบ
จำนวน ชุนจ่าเมืองผู้ว่าที่พระองค์ยากราช ดังจำนวนด้วย หาย เมื่อ
โภ ๖๕๕ ตัว เมืองบังคลาไชยได้ส่งโภให้ ๓๗๖ ตัว จึงอบโภให้
ทดลองประเติร์สูเดย়งไว้ ทดลองประเติร์สูเดิมแก่กรรม จึงให้นายสา^ก
บุตรทดลองประเติร์สูเป็นที่นับประเติร์สู คุณชุนหมนแต่ไฟร์เดย়งโภอยู่
ณ บ้านคงกุ ซึ่งทดลองปิดเมืองบังคลาไชย ชุนประเติร์สูทำเรื่องราว
กต่างโภช้าพเจ้าว่า ชุนประเติร์สูควบคุมชุนหมนแต่ไฟร์ทำราชการ
อยู่เมืองบังคลาไชยมาช้านาน ช้าพเจ้าซักເเอกสารชุนหมนแต่ไฟร์ไว้ ใจ้งาน
การไม่ให้ทำทองนน หาจิ้งเหมือนเรื่องราวทดลองปิดชุนประเติร์สูไม่
แต่ที่ว่า ชุนประเติร์สูสมควรทำสิ่งท้องทุกเกด้าทุกกระหม่อมกวย
ช้าพเจ้าให้ชั่วเวลาโภชั่งอบให้ชุนประเติร์สูเดย়ง ชุนประเติร์สู
จำนวนด้วย ตายหาย ๑๙๖ ตัว ส่งโภให้ช้าพเจ้าไม่ครบจำนวน และเมือง
บังคลาไชย ชุนประเติร์สูทำให้โภทดลอง ตายบ้าง หายบ้าง เอาไปขาย
เสี่ยบ้าง เป็นโภของเมืองบังคลาไชย ๖๕๕ ตัว กองชุนประเติร์สู
๑๙๖ ตัว เข้ากัน ๘๐๖ ตัว เจ้าคุณจะโปรดประการใด ขออนุญาต
บัญญาเจ้าคุณเม่นทพง โปรดชุนไปให้ช้าพเจ้าทรายด้วย ขอຍพรมา^{ให้ทราย} ณ วันจันทร์ เดือน ๘ ประจำณาจารย แรม ๑๒ ค่ำ บข้าด
นักษัตรีตัวศักดิ (จ.ศ. ๑๗๐๔ พ.ศ. ๒๓๔๕) ฯ

หนังสือพระบรมราชโองการ
มาถึงเจ้าพระยานครราชสีมา

(กตต.จากภาคหมายเหตุรัฐสภาที่ ๓ ฎ.ก. ๑๗๐๖ ฉบับเดียวที่ ๑๗
และ ๓๖ ตม.ก.ไทยคำ เส้นคันต์อชาก)

หนังสือ พระบรมราชโองการ มาถึงเจ้าพระยานครราชสีมา ด้วย
บอกลงไว้ว่า ได้มีหมายประกาศเมื่อวันเดียวกันเมื่อวันก่อน อาณา
ประชาราษฎร์เมืองนครราชสีมา เมืองชนบทเมืองนครราชสีมา ผู้ใด
มิเงนเคดง เงินคงกั่ง เงินหุน เงินรอง ให้ม้าสั่งกับเจ้าพระยานคร
ราชสีมา กรรมการ ๗ รั้วระ ได้จัดท้องแตงนาท ๕๙ เงินทองแดงตั้ง^{๕๙}
^{๕๙} เงินทองแดงเพียง ^{๕๙} (รวม) ^{๕๙} กับเจ้าพระยานครราชสีมา

กตต.ได้จ้างพญาบานสูง ๕ ศอก ๑ คิว ๒ นิว ชั้ง ๑ ชั้งพญาเยี้ยง
สูง ๕ ศอก ๕ นิว ชั้ง ๑ (รวม) ๒ ชั้ง พรภากคุณชุดดคได้รัง
พญาสูง ๕ ศอกชั้ง ๑ เชือกน ๓ ชั้ง ให้หัดวงอินท์มันเที่ยรคุณเจ้า
เงินแดงแตงช้างลงไปทุกด้าน ภารายแข็งราชการ ณ กรุงเทพฯ หน

ให้นำเข้าห้องซึ่งบ่อนอกชั้นกรวยมังคุมทุกประภูมิราษฎร์ ทรงพระกรุณา
ตั่งวัดถาวรามงคลอาภารา ไว้ค่าเจ้าพะยานกรราชตั่นมา ท่องยกถ่ายหมายมาขอ
เช่นหรือปะการ์ ให้ หลวงพินท์มนเทียรกรรยมังคุมทุกประภูมิราษฎร์ว่า
ชาการไว้ค่าเจ้าพะยานกรราชตั่นมาประทับอยู่ ทรงพระกรุณาตั่งวัดถาวร
ถ้าเจ้าพะยานกรราชตั่นมาดองนา ณ กรุงเทพฯ ให้ ก็จะไปรุดเกต้าฯ
ให้หันดอยังพระ โภสกรักษ์ให้เต็มเมือง ไว้ค่าเจ้าพะยานกรราชตั่นมา
จังจะก่อขึ้น ตามค่าพะพุทธเจ้าอยู่หัวทรงพระวิทกเดิม
ชาการไว้ค่าเจ้าพะยานกรราชตั่นมาหากอยู่ แล้วช่างพดาย ๓ ช้างชั้ง
เจ้าพะยานกรราชตั่นมาส่องลงไปรุดเกต้าฯ กดวยนั้น ไปรุดเกต้าฯ
ให้กรมช้างหัวชันตุ่นกรช้างพดายเยี่ยวสูง & ศอก ๑ ศอก ๖ นิ้ว รูป
เป็นกงต่างกันหอนอยู่ช้างที่ ช้างพดายมานดูง & ศอก ๑ ศอก ๖ นิ้ว ช้าง
พดายແດນสูง & ศอก ๑๑ นิ้ว ๒ ช้างรูปพระราชบรมเป็นกงต่าง กรมช้าง

(รัตน) ๓ ราช เม่นเงิน ๑๖๙ กรมราชังกิราบราชวงศ์กรุงเดิม
ปะนันปรือไว้ ณ กรุงเทพฯ แต้ว แต่ร้างเจ้าพระยานครราชสีมาราช
พระภักดิ์บุชิตที่ตั่งลงไปทุกดีด้า ๑ ถวายนั้น เม่นร้างสูงใหญ่ได้ศอก
ให้หนักอย่าง ๓ ราช พอยารชนราชวงศ์กรุงได้ จึงมีพระราชนองการ

คําวรดีกามหลงอินทัมเที่ยรว่า ช้างรูปคือรูปงามสูง ๖ ศอก กําเนิดของ
นครราชตั้นมาเนื่องขึ้นกับเมืองนครราชตั้นมาจะมีอยู่บังหอร์ไม่ หลงอินทัม
มนเทียรให้กรานบังคมทุดพระกระถางว่า ช้างใหญ่สูง ๖ ศอกมีอยู่บังหอร์
รูปไม่ได้ในงาม หูหางก็ไม่สีรวม ถ้าจะดักหาช้างรูปงามใหญ่ศอก ๖ หัว
อย่างเช่นช้างเจ้าพะรยะนกราชตั้นมาสั่งลงมาหุดเกด้า ๑ กวย กํพอด
จะได้ จึงทรงพระราชนํารวจว่า เจ้าพะรยะนกราชตั้นมาจักให้ช้างรูปคือ^๔
รูปงาม ใหญ่ ศอก ๖ หัว หุดเกด้า ๑ กวยครั้ง ๑ จึงไกรไกหันคาก
ซ้อมเดียงและความชุม ๑ พระราชนกานเงินค่าช้างกับเจ้าพะรยะ
นกราชตั้นมา ๗ กํจัมม์ความเตี้ยใจ แต่เกลือกจักว่าเจ้าพะรยะนกราชตั้นมา
จะซ้อมช้างผู้โคนมากไม่ทรงทราบ จึงโปรดเกด้า ๑ ให้พระราชนกานเงิน

ຖຸດເກດ້າ ၁ ດວຍນີ້ ກ້າເຈົ້າພະຍານກຽງຮ່າສື່ນາ ພຣະກັກດິນຸຫຼືດ ໄນຮັບ
ພະຍາຍາການງານ ກໍໃຫ້ເຈົ້າພະຍານກຽງຮ່າສື່ນາເຂົາເຈັນ ၅ ໄປເທິງວ
ຕົ້ນເສຳງຈາດຊອຍຮ້າງຮູ່ປຽບປັງນາມສູງ ၆ ສອກຮ້າງໜັງສື່ອງຮ້າງ ກ້ານໄທຮ້າງ
ສູງ ၆ ສອກຈະໄດ້ສູງແຕ່ ສອກ ນົວ ເທົ່າຮ້າງເຈົ້າພະຍານກຽງຮ່າສື່ນາສົ່ງດັງໄປ
ຖຸດເກດ້າ ၁ ດວຍຄຽງນາດາມ ຕຸດແຕ່ຈະໃຫ້ດ້າຫາຊອຍຮ້າງຮູ່ປຽບປັງນາມ ສູງ
ໃຫຍ່ ສອກ ນົວສົ່ງດັງໄປຖຸດເກດ້າ ၁ ດວຍໃຫ້ດັກ ແຮ້າງຕໍ່ຮ້າງ ၂ ຖ້າໄດ້

ເຂົາໄວ້ມີນຫັງຜູກໄຮງສໍາຫວັບພະນັກງານ ແລ້ວຫັງຈະຕິດໄປທຸດເກົດໆ ຈະ
ກວາຍໜີ້ ລ້າເມື່ອຫັງແກ່ສ່ວນເຕັກໆອ່ານີ້ໄດ້ຕິດໄປ ໃນ ກຽງເທິບ ຫຼື ເຊຍ
ຄ້າເຂົາພະຍານກຽງຮ້າສົ່ນມາກົມກາຮັກຕົກຫັງໄດ້ແດວ້ ພອຍຈະຕິດໄປ
ເຄີງກຽງເທິບ ຫຼື ໃນເກືອນ ດະ ເຕືອນຂ້າຍ ບຶນະໄຮງອຸປະກິໂທ ກໍ່ໄຫ້ດັດແຈງ
ແຕ່ງກົມກາຮັກຫັງຈະຕິດໄປ ໃນ ກຽງເທິບ ຫຼື ລ້າເມື່ອຫັງຈະຕິດໄປ
ໄຟກັນ ຄະເທິນຕິດໄປໄດ້ຕ່ອງເຕືອນ ຫຼື ເຕືອນ ລ ບຶນະເຕັກຕົກສິກ ກໍ່ໄຫ້
ເຂົາພະຍານກຽງຮ້າສົ່ນມາກົມກາຮັກ ແຕ່ງກົມກາຮັກຫັງພດາຍຕິດໄປຍ່າ
ໄຟເມື່ອເຫຼຸດກາຮົມໄດ້ ແລ້ວໄຫ້ເຂົາພະຍານກຽງຮ້າສົ່ນມາກົມກາຮັກອົກ
ຮາກຫັງຈະຕິດໄປດ້ວຍ ແຕ່ກົມກາຮັກຈົງຈະໄປຈົດຫັງຈະນີໃຫ້ເຂົາພະຍາ
ນກຽງຮ້າສົ່ນມາກົມກາຮັກກ່າຍກ່າຍຈ່າກດ້ວຍ ໃຫ້ຈົບຫັງຄຳມາຮາຄາ
ຮາຍໝາງຂອງຫັງແກ່ກັນ ອ່າຍ່າໄຫ້ກົມກາຮັກນໍາຮາຄາ ຫຼື ຫັງໃຫ້ຮາຍໝາງໄດ້
ກວາມຍາກແກນເຕືອກຮອນຄ່ອນໄປໄດ້ເພື່ອນຫັກກົມກາຮັກ ຄ້າເຂົາພະຍາ
ນກຽງຮ້າສົ່ນມາສືບເສົາກ່າຍຫັງດໍາກັງໄດ້ຕິດໄປທຸດເກົດໆ ຈະ ກວາຍ ກໍ່ຢືນຈະ
ໄຫ້ກົມກາຮັກຫັນເປັນຫັນນາກ ແລ້ວຫັງທີກຽງເທິບ ຫຼື ຖົກວັນນີ້ ສ້າງສູງໃຫຍ່
ລ ກອບທຳມີຜູກໄຮງໄຟ ໃຫ້ເຂົາພະຍານກຽງຮ້າສົ່ນມາຈັກຫາຫັງຫັງສູງ
ລ ກອບກຽງປົງມາດ້ວຍຫຼຸ້າຫາງທີ່ຮ່າງທັນໃຫ້ຈົງໄກ້ ຈະໄດ້ໃຫ້ຈົນຮະວາງໃຫຍ່

ຜູກໄຮງໄຫ້ຮອງກົມກາຮັກຕົກຫັງທັນ ແລ້ວເນີນແດງ ຫຼື ຈົ່ງຕິດໄປ
ທັນ ໄດ້ໃຫ້ເຂົາພັນກົງຈານຮັບໄວ້ແດວ້ ແລ້ວເນື່ອງກຽງຮ້າສົ່ນມາມີນີ້ມີອົງໃຫຍ່

ผู้คนมาก เมืองชนกมอยุ่หดายเมือง ชั้งเจ้าพระยานครราชสีมา

กรมการช่างໄโคเงินทองแดงส่งลงไป ๕๖ นั้น เห็นยังหาสิ่งเชิงไม้

ให้เจ้าพระยานครราชสีมากรมการช่างเข้าเงินทองแดง เงินทองขาว
เงินทองเหลือง เงินหุ่ม เงินร่อง ชั้นมอยุ่ในแขวงเมืองนครราชสีมา
เมืองชนกเมืองนครราชสีมา ส่งลงไป ณ กรุงเทพฯ ลงเนื่อง ๆ
ให้สูนเชิงตามห้องครัวชั้นโปรดอนมาแต่ก่อน อย่าให้เงินทองแดง
เงินทองขาว เงินหุ่ม เงินร่อง หดงเหลืออยู่ในแขวงบ้านเมืองໄโค หงส์อ
มา ณ วัน ๕ ค่ำ บ่มะโรงฉาก

ร่างคราน ๕ เจ้าคุณฝ่ายเหนือทำ ໄโคให้ท่านพระยาศรีสุนเทพ
ท่านพระยามหาเทพ ศูแล้ว ถึงว่าให้เชยันบัดไปความร่างแก่

วัน ๖ ค่ำ ໄโคส่งครานให้ห้องขันหมนเทียรกลับไป แค่เงิน ๖๑

หดงขันหมนเทียรับไปจากเจ้าพ่อภารณ์

บุกหลอกสมุด

สารตราเจ้าพระยาจักร
กองเรืองดงรังเข้ามากชาย ๑

กษตากษาคุณนายเหตุรัชกาลที่ ๓ ๑๕๑๗ ฉบับเดือน กันยายน ๒๕๑๗
สมุดไทยคำ เส้นกินสือขาว

หนังสือเจ้าพระยาจักร ฯ มาถึงเจ้าพระยานครราชสีมา ด้วยบอกร
ลงไว้ว่า เจ้าพระยานครราชสีมา พระภักดิ์นรธิค จัดให้ช้างพตายบาน
พตายเยี้ยง พตาย Damien ๓ ช้าง ให้หดวงอินทัมเน่ยรคุมดงไปป่าดงเกด้าฯ
โดยวายแท็กก่อน ไม่รดเกด้า ฯ พระราชนานเงินก้าช้าง พตายบาน

ก้าช้างพตายเยี้ยง ๒ ค้าช้างพตาย Damien ๐๑ (รwm) ๐๐ ๑ ให้
หดวงอินทัมเน่ยรซึ่นไปให้กับเจ้าพระยานครราชสีมา กรมการฯ กรม
ดอยบันกอกบรับพระราชนานเงินไว้ จัดเรียงแต่งหดวงอินทัมกรมการ
เที่ยวช้อช้าง ณ แขวงเมืองนครราชสีมา และเมืองดาวตะวันออกหมู่
ช้างรูปคิ้ว รูปงาม ตุ่งใหญ่ศอกน้ำไม่ เจ้าพระยานครราชสีมาจัดช้าง
พตายอุเทน ตุ่ง ๖ ศอกช้างหนึ่ง จัดช้างพตายตัวร ตุ่ง ๕ ศอก ๑ ศีบ
๖ หัว ช้างหนึ่ง (รwm) ๒ ช้าง กับเงินก้าช้างพตายบาน พตายเยี้ยง

พดายແຕມ ๑๐/ ให้ພະກັດນຸ່ອກົມດັບປຸດເກົດ້າ ກວາຍນີ້ ໄດ້ນຳ
ເຂົາຫັນຕືອນອກກາບຫຼຸດພະກຸນາແດວ ກວງພະກຸນາຄວັສໜີ້ອເກົດ້າ
ຕັ້ງວ່າ ປຶ້ງເຈົ້າພະຍານຄຣາຊື່ນາຄົດໄທຮ້າງພດາຍອຸເຫນ ຫ້າງພດາຍຕ່າງ
ດັບປຸດເກົດ້າ ກວາຍ ນັ້ນຂອບດ້ວຍຮາຊກາຣອຍື ເດືອ ຈຶ່ງໂປຣຄເກົດ້າ ໃຫ້
ກຽມຫ້າງວັດຊັ້ນດູຄ ຫ້າງພດາຍອຸເຫນຕູ້ງ ๖ ທີ່ອກ ຫ້າງພດາຍຕ່າງຕູ້ງ ๕
ທີ່ອກ ๑ ຄົມ ๔ ນັ້ນ ກວງທອດພະເນດຂ່າງພດາຍອຸເຫນຮັງຈານ ພດາຍຕ່າງ
ຮູ້ປິ່ນກົດາ ໄດ້ໃຫ້ກຽມຫ້າງເຂົາຫັນຕືອນອກກາບຫຼຸດພະກຸນາຄວັສໜີ້ອເກົດ້າ
ຮະການຜູກໂຮງໄວ້ຕໍ່ຫຮັບພວມທານຄຣ ກັບໄດ້ໃຫ້ເຈົ້າພັກງານພະກັດ້າ
ມາຫາລືມບຕ້ວນເຂົາເຈີນຄ່າຫ້າງ ๑๐/ ໃໄວໄດ້ຮັບຖານນອກແດວ ມັນຕື່ອມາ
ມາ ວັນ ๒๙/๕ ດຳ ບັນນະເສົງທີ່ປັດກົດ
ຮ້າງຄຣານ ເວັນເຈົ້າຄຸນຮາຍຕູກາວດັບຝ່າຍເໜູນ ເມື່ອວັນ ๒๙ ດຳ
ແດວ ຕັ້ງວ່າໃຫ້ໄປຄາມຮ້າງເກົດ
ວັນ ๒๙ ໃໄວໄດ້ຮັບຄຣ້າໃຫ້ພະກັດນຸ່ອກົມດັບປຸດເກົດ້າ ກົດໄປ

ນັດຫອດສູມາດ

สารตรา

ถึงพระยาสุริยเดช พระพรมภักดี
พระพิไชย เมืองครราชน์ส์มา
เรื่องน้ำดังอากรสุรา

กตีกากรตมุกไทยคำ ๓ ๗.๕. ๑๙๐๗ เดือน กันยายน

สารตรา เจ้าพระยาจักษ์หร่องกรกษตมุนายาอัครมหาเสนาธิบดี
อยพิริยบรากรณพาท ให้ม้าแก่ พระยาสุริยเดชปตต พระพรมภักดี
ยกกระเบื้อง พะพิไชยบราพล พะเมือง แตกรามการทางด้วย ตัวย
พระภักดินุชิตเมืองครราชน์มารช์แห่งให้ชุมกรงไตรภาค ทำร่องรากมา
ยินว่า เดิมเจ้าพระยานกรราชน์มาแห่งให้หายบุญคงเป็นที่อนันตรายอากร

รับทำอากรตุรานเมืองครราชน์มา ทุดเกด้า ๑ กวยบดี ๑๕

เจ้าพระยานกรราชน์มา ก็ถึงแก่บดีบุญกรรมแล้ว จำนำนี้มีบ่เสง
ดีปศกน ๒ พระภักดินุชิตเห็นว่าตนก็เดงชักชุมกว่าเต็ก่อน อากรตุราน
มีภาษีอยู่ ๑๖ พระภักดินุชิต จะขอนำเงินของกรทุดเกด้า ๑ กวย

๑๗ รับพระกตัมมหาเสนาธิบดี ๑๘ เช้านัน เดิม ๑๙ บวงกวดาย ๒

(รวม) ๑๙ ก่อน ถ้าแต่ทำอากรครบจะครุนนี้ มีภาษีจะบูก

๓๗

จะรับทำลายกรบปีดะ จะขอแต่งให้ชุนทรงไตรภพเม่นศวันยายนาก
แทนหน้า กิ่งหองชุนทรงไตรภพเป็นนายยากรชุมมาทำราชการสุราษฎร์ธานีเรื่อง
ราชพระภักดินุชิตให้กราบมังกุมทูลพระกรุณานุถิต และเจ้าจำนำวน
ได้เรียกเขานายประกันชุนทรงไตรภพไวย์นั่นคงตั้งควรด้วยเงินอากร อาย
แล้ว จึงคงให้ชุนทรงไตรภพเป็นที่ทุ่นอินทร์ตั้งมัตต์ ชนมาดังโรงเตา
ตั้งตั้งราเมืองนกราชตั้นมา เตาหุงข้าวเตาหนัง เตาคอมสุราเตาหนัง
เมืองพ名义 เตาหุงข้าวเตาหนัง เตาคอมสุราเตาหนัง เมืองนางรอง
เตาหุงข้าวเตาหนัง เตาห้มสุราเตาหนัง เมืองบก เตาหุงข้าวเตา
หนัง เตาคอมสุราเตาหนัง จำหน่ายหาตุ่ราเรวงเมืองนกราชตั้นมา
แขวงเมืองพ名义 แขวงเมืองนางรอง แขวงเมืองบก เมืองประ^ก
เมืองล้มมูล เมืองหดูง เมืองบ้านหนองค์ เมืองพุทไชลี เมือง

๗๗ ชัยภูมิ จำนวนบ้าน ๕๔๒ ตัวบ้าน ๕๔๒ แห่งเงินอากรขันพระคองน้ำที่เมืองบ้าน

ເຄີຍ ນວກພາຍ (ຮອນ) ກຽມພະරາຊົງບວງ

(รวม) และให้คุณอินทร์สมบัติ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารงานวัด คิดแต่เมื่อวันที่

คำบันดาลงตัวปักกอก ถึงวัดสี่เเงิน วันที่ ๑๔ คำบันดาลงตัวปักกอกงวดหนึ่ง

สั่งเงินแก่เจ้าจำนวนพระคตังมหาสมบัติ ๓๔ กرمพระราชนิพนธ์ ๓

๔๙๕ ๑๗
เจ้ากัน คงทุกงวดทุกบัญชีไป อย่าให้เงินอาการขาดกังต้วงงวดดัง
นี้ไปแต่จำนวนหนึ่งไว้ และให้พระปตดให้กรรมการจัดแจงทั้งโรงให้แก่
ขุนอินทร์ตั้งบัญชีตามสมควร และกด้นาเข้าไปในเมืองทางธรรมเนียมแต่
ก่อน ขุนอินทร์จะไถคืนสุราห้ามอากรโดยสะดวก และให้ขุนอินทร์ตั้งบัญชี
คัมสุราจำนวนน้ำสุรา แก่รำษฎรเดิมในจังหวัดแขวงเมืองนครราชสีมา
เมืองงานเมืองนครราชสีมา ๑๐ เมือง ห้ามอย่าให้ขุนอินทร์ตั้งบัญชีเขานา
สุราไปจำหน่ายต่างแขวง แต่ห้ามเมืองอันออกกว่า ๑๐ เมืองเป็น
อันขาดที่เดียว และให้ผู้รักษาเมืองให้กรรมการ หมายห้ามแขวงนาย
บ้านนายข้าราชการ รำษฎร ไทย ศูนย์ ดิน เชนร ญวน ฉวงธรราย
และอาณาประชาราชรู้ให้ทั่ว อย่าให้ก้มเหลบบัญค่า ทำนาคาดล้ม
นาคาดภะแซ่ นาคาดมะพร้าว นาขาวหมากทองเบื้องเหล็กกัน และขอ
ขยายแก้กันบันบอกชาติที่เดียว และให้ขุนอินทร์ตัดแผ่นดิน ถ้าผู้ใดมิพึง
ดอนดกคำเหต้ายังคงทำนาคาดตัน นาคาดภะแซ่ นาคาดมะพร้าว
นาขาวหมากทองเบื้องเหล็ก ก และถูกค่าเสนาธุร้าหัวเมืองอันด่วนเข้า
มาจำหน่ายในแขวงเมืองนครราชสีมา เมืองพมาย เมืองนางรอง เมือง
นัก ก็ให้ขุนอินทร์จับกุมเอาตัวผู้กระทำผิดไปว่าก่อตัวแก่เจ้าเมือง

กรรมการ ให้บอกรส่งค้าลงไปยังดุกชุมชนค่าด้านบันทึก จะเอา
น้ำอกความกราบบังคมทุตพระกรุณานา จะเอาตัวผู้กระทำผิดเป็นโทษตาม
ไทยนุ่งไทย อันเงินอากรส่งมีดังนี้ ให้คิดแบ่งออกเป็นสามส่วน
ให้ชุนอินทร์สมบัติค้มนาศูราไว้ดำเนินรับโรงแต่พอยเงินอากรส่วนหนึ่ง ห้าม
อย่าให้ชุนอินทร์สมบัติและจำพวกของด้วย ให้เกิดออกว่าจำนวน
เงินอากรจะคุณหนึ่งเงินอนชาติเดียว ประการหนึ่งพระราชพงษ์ม่าวดและหาต
ชุนอินทร์สมบัติเกิดวิวาทแก่กันเป็นเรื่องความโน้นถ่าน ก็ให้ชุนอินทร์สมบัติ
สมค์ครัตมากว่ากันได้ให้ดำเนินรื้อแต่ในกันยอง ก้ามเป็นเรื่องความมหนค์ใหญ่ช้อ
ใหญ่ ก็ให้ส่งไปยังผู้รักษาเมืองกรรมการพิจารณาว่ากันได้ตามพระราช
กำหนดกฎหมาย ก้ามเดราษฎร์พ้องหากล้าว่าให้ชุนอินทร์สมบัติ และ
สมค์พระราชพงษ์ ก็ให้ชุนอินทร์สมบัติส่งค้าผู้ดังที่ให้ผู้รักษาเมืองกรรม
การพิจารณาว่ากันได้ ก้ามคิดท้องตัวชุนอินทร์ให้ชุนอินทร์สมบัติแต่ง
หมายไปว่าไปเก็ค้าง อย่าให้ขาดของคดราษฎร์ไว้ อันงอย่าให้ผู้รักษา
เมืองกรรมการ กรรมการแขวงนายบ้านนายอำเภอเกาะกุ้มชุนอินทร์สมบัติ
พระราชพงษ์ม่าวดและหาตซึ่งไปทำราชการด้วยกันนั้น กะเกณฑ์ให้ร้าชการเบ็ด
เตร์ซึ่งมีได้เป็นพนักงาน และเก็บเก็วียนค่างช้างโดยระบบชุนอินทร์ไป
ให้บัวยการทำอากรแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ และให้ชุนอินทร์สมบัติกำชับห้าม
ปรามว่ากันได้แก่พระราชพงษ์ม่าวดและหาต อย่าให้ก้าวทำคุณแหงนกชิงฉ้อ
กระบวนการทำกรรโชกราษฎร์เป็นใจร้ายปดันต์คน渺渺ศักดิ์คงเงินเครื่อง

สมอัญมณีของสมณะพราหมณ์ อาณาประชาราษฎร์ไว้บ้านพดเมือง
ฉุกกาจวันนี้ แต่รูปผืน กินผืน ช้อผืน ขายผืน ทำดายพระพุทธรูป
พระตฤป พระเจดย์ พระศรีมหาโพธิ พระอุโบตัก พระวิหารการ
เปรี้ยญวัดวาอาราม ชาวช้างเอียงและนานาย ชาติดอนมคุณ ซื้อขาย
สิ่งของดังห้าม ทำให้ผิดด้วยพระราษฎร์กำหนดกฎหมายห้ามปรามเก่า
ใหม่ แค่ตั้งใจถึงหนึ่งได้ กวนห้องครัวไว้ ถ้ามีครัวกุดอยาก็ควร
หนังตือเจ้าจำนวน มาด้วยเรื่องราวดำนวนเงินต้องกันแล้ว ก็ให้พระ
ปัจดกกรรมการ ถอยเอาห้องครัวไว้แล้ว ให้พระทูนห้องครัวนี้ให้แก่
ชุนทรงไตรภพมุเบ็นทุนอินทร์สมบัติคนใหม่ เข้าคืนสู่ราชสำนักฯ นานาสุรา
ทำอาหารนวน ค้ามະสังส์ปดศกต์บไป อย่าให้เงินอากรเด่นว่าง
อยู่เหตุนหนึ่งให้ค้านห้องครัวและรับดั่งมเนจทุกประการ

สารคธรรมานุวน ๔๖ คำๆสศก์ราช ๑๗๐๗ บีมะເສັງຕົ້ປົກ
อนงเพດນ່າຍ ๔ ໂນງ นายพินු นายเวชชาวังมาตั้งว่า ด้วย
นายเตมรักษามหาตเด็กับพระราชนโยการໄດ້ເກົດ ๑ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้า ๑ สังฆ พระยาราชตุลาภรณ์ยุժารៀราขการกรรมพระคลัง^๑
มหาสมบัติ ทราบบังคมทุตพระกรุณาฯ พระภาคดุชตทារៀองរាម
ยិនວោគិមเจ้าพระยាដ្ឋានក្រវាយទំនា ແຕងໃຫຍນុញ្ញ รับทำอากรส្តូរ

បែនបេយើដើងក្ររាយទំនា ឲករត្តរាយពេះ ————— ៣៥ ————— ៩០
បែនបេយើដើងក្ររាយទំនា ឲករត្តរាយពេះ ————— ៤៥ ————— ១០

**ประวัติสังเขปเจ้าพระยานครราชสีมา
(บัน พนราษฎร์)**

เจ้าพระยานครราชสีมา (บัน) เมื่อยุคกับพระยาพิชัยดาบหัก ในตอนที่เป็นนายกรุงขอนบุรี รับราชการเป็นทายกกรุงศรีธรรม เนื่องพิมาย ต่อมาได้รับพระราชทานเตือนคำแห่ง แต่บรรดาศักดิ์ขันโถยคำบัน งานเมืองที่เจ้าพระยานครราชสีมา

เกย์น้ำทัพนกราชสีมาตามทบทพกรุงขอนบุรี ยกไปปราบนคร เวียงจันทร์ เมื่อคราวเจ้านครเวียงจันทร์ส่งกำลังต่อสู้ด้วยมาในพระราช อาณาเขต พ.ศ. ๒๓๗๑ กรุงนนเจ้าพระยานครราชสีมา (บัน) เมื่อกองหน้า รุดเข้าตีกองทัพเพื่อปูรชานแห่งกรุงเวียงจันทร์ มีชัย ชนะกว่าด้วยการตีกราชสายหูงในเขตทัพเพียงอุปราชเนื้นตน ให้มากกว่า พันคน เมื่อเสร็จราชการปูรชานครเวียงจันทร์เรียบร้อยแล้ว กองทัพ อัญเชิญพระพุทธรูปกลดแก้ว ซึ่งพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช อัญเชิญไป จากนกรเซียงใหม่ คงแต่ พ.ศ. ๒๓๗๑ นั้น กด้วยมายังพระนคร ขอนบุรี ใน พ.ศ. ๒๓๗๒

เจ้าพระยานครราชสีมา (บัน) ได้รับพระราชทานเพียบปริษา ๕๖ ท้าวเพียบกรุงขอนบุรี ทรงปวงท้าวให้นั่งหมอด ท่านดึงมันข้าให้เพียบ

พระพุทธชมามนีรัตนะปณิมາกร (แก้วมรกต)
กองทัพไทยอัญเชิญเสด็จกลับมาณกรุงชนบุรี พ.ศ. ๒๓๔๔

อุปราชานเดพงษ์ยกไปคงประจําอยู่ที่ท่านกະโປะ ห่างจากกรุงราชสัมมา
ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

องค์ ความปรากฏว่า ท่านผู้หญิงกรุงราชสัมมา ถึงอนิจกรรม
ลงในระหว่างที่ท่านเจ้าพระยานครกรุงราชสัมมา (ปั้น) ยังปฏิบัติการรบ
อยู่ที่เวียงจันทร์ กรณีเจ้าพระยานครกรุงราชสัมมา (ปั้น) ทำการรบกล้าแข็ง
มีชัยชนะกดับมา เป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระ
เต็มความอย่างยิ่ง ลงมือหักฐานแจ้งอยู่ในประชุมพงศ์ราชนาถ
ที่ ๗๓ หน้า ๖๗ ว่า

เจ้าหญิงยวน หรือจวน (กนิษฐาของพระชนน์มเด็จเจ้าพิชัย
ทักษิณ) พระราชทานแก่เจ้าพระยานครกรุงราชสัมมาในทำนองกด้ายกันเมื่อ
พระราชทานเจ้าหญิงเด็กแก่พระมหาอุปราช (พัฒน) ท่อเจ้าพระยา
นกรุงราชสัมมา (ซึ่งเรียกกันในชนเหลืองว่า เจ้าคุณตามด) ไปราชการ
ลงครามม์ความชอบน้อยให้ เวตานบประมาณด้วย เจ้าหญิงยวน
ทรงกราภ์แล้ว แต่ยังเพียงเริ่มต้น สมเด็จพระเจ้าคากิจินมหาราช
ทรงพระกรุณาพระราชนานเจ้าหญิงยวนแก่เจ้าพระยานครกรุงราชสัมมา แต่
ก็รับพระราชทานไปเบ็นเน่เมือง นิได้อีกเบ็นภริยา ครรภ์ทั้งสูตร
ขอมาเบ็นเจ้าชาย ปรากฏพระนามว่า ทองอินทร์ (ซึ่งต่อมาในสมัย
กรุงรัตนโกสินทร์ ได้เบ็นเจ้าพระยานครกรุงราชสัมมา ศัลศนหมาย ในรัชกาล

ที่ ๓ เป็นดันสกุล อินทิโสพัสด มหาณรงค์ อินทร์กำแหง นิตินันท์
เนียมธุริยะ ชุกฤทธิ์ อินทนุชิต คงวงศ์ ศิริพรและ เซัญชัย)
เมื่อกองเพยอุปราชทรงอยู่ท่านจะไปเป็นบกແຜนแน่นหนา
รถเรือ ตามควรตัดคงเมื่อเมืองหนึ่งไป เจ้าพระยาณครราชนิมมา(บัน) จัง
กรามบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตคงค่านา ก็จะเป็นเมืองบังคงไชย
ชันแก่นกรราชนิมมา แต่กรามทูลขอให้เพยอุปราชเป็นพระยาองค์ฯ
ขัคกรราชนิมมา เมืองคนแรกของบังคงไชยด้วย
ภายหลังท่านชราภพมากจักชุมกมวดดง จังหวงพระกรุณาโปรด
เกต้าฯ ให้ท่านเป็นฯ างวางแผนกำกับราชการเมืองนครราชนิมมาคดหมาย
ถึงอยุธยา คหงหดายจังเรียกท่านว่าเจ้าคุณตามด้วยน้ำมัน
บรรดาศักดิ์บันมา

บุตร นัดดา ปันดดา ช่องท่าน ทรงบริหารด้วยดีก่อนมีบรรดาศักดิ์
ตั้งมากด้วยกัน ชั้nbุตรเช่น พระยาภักดิ์คงรามเจ้าเมืองนางรอง
พระยาณครราชนิมมา (เทียง ณราชนิมมา) พระยาสุริยเดชวิเศษฤทธิ
(ทัน รายณตุช) ชั้nnัดดาเช่น พระยาพรหมบกกรรมการ (ยัง
อินนันกัน) พระยาภักดิ์ศรีชันชเดมมา (ทองดุก กานูญจนพิมาย)
เจ้าเมืองพิมาย พระราชนิมมาย (ดมดุก รายณตุช) พระยาสุรเดช

• สาขสกุลตั้งแต่นิคหนานท์จนถึงชิญชัย สืบได้ความเพิ่มเติมในภายหลัง

(น้อยรายนตุช) ขันบันด็อดาเร่น พระพรมยกกระบัตร (นิม อชินันท์)
พระพรมເທົາດຕື່ (ຫວ່າຍ ກາງູຈຸນພິມາຍ) ພະກົບຕົ້ງສີກົດ ພະພຶຊັບ
ບຣັກ ພະເມືອງ (ນິມ) ພະກັກຄົກສົ່ງຂອງເຕົມ ພະພິມາຍ (ຖີ່)
ພະອິນກຣມນເຫັ້ຍຮນາດ ພະວັງ (ຄົງ) ພະອິນກຣມນເຫັ້ຍຮນາດ ພະວັງ
(ນິມ) ເມື່ອດັນ

ປະວັດສັງເຊັບເຈົ້າພະຍານຄຣາຊສົ່ມາ
(ທອງອິນທີ ພະລາຊສົ່ມາ)

ເນື້ອງວ່າດາມຫດກສູ່ວັນທີກດ່າວໄວ້ໃນປະຊຸມ ພົງກໍາວັດກາກທ ๑๓
ທັນ ๖๗ ພຶ້ງເຂົ້າໃຈວ່າ ເຈົ້າພະຍານຄຣາຊສົ່ມາ (ທອງອິນທີ ພະລາຊສົ່ມາ)
ແລ້ວ ນັ້ນເມືອງໃນຫຼວງນະເບັນພະຈາກ ໂອຍຮ່ວມຕົນເຫັນພະເຊົາຕາກສິນຫາຮາຊ
ດ້ວຍ ເພຣະເຫັນວ່າ ເຈົ້າຫົງຍາວ ວາຊົດພະເຈົ້າຄຣົ່ງຮຽນຮາຊ
ຊັ້ງເບັນຫຼັນຫຼັງເຈົ້າພະຍານຄຣາຊສົ່ມາ (ທອງອິນທີ ພະລາຊສົ່ມາ) ຮັບ
ຮາຊາກຝ່າຍໃນ ປະຊາດ້ານກົດເຕີ້ງພະເຊົາຕາກສິນຫາຮາຊ ໭໔
ທຽງຄຣກແດວ ຄຸນເຄື່ອງພະເຈົ້າຕາກສິນຫາຮາຊຈິງ ໂປຣດເກຕ້າ ທີ່ ພະ
ຮາຊາທານແກ່ເຈົ້າພະຍານຄຣາຊສົ່ມາ (ນິນ) ຖ້າ ຮັບພະລາຊທານໄປເມື່ອ
ແມ່ເມືອງ ຫ້າໄດ້ກົດເມື່ອກົງຍາໄນ໌ ໃນທີ່ສຸດເຈົ້າຫົງຍາວປະສູດໂຍຮັດ
ກົດກ່ານທອງອິນທີ